

Fenntarthatósági jelentések a kkv szektorban

avagy

„a nagyszomszéd jelentése mindig zöldebb?”

Készítette: Bodor Brigitta – Orsós Györgyi

Konzulens: dr. Szigeti Cecília

2009.

„Csak amikor megláttam az űrből a Föld elmondhatatlan szépségét és kiszolgáltatottságát,
értettem meg igazán: az emberiség legsürgetőbb feladata, hogy
megőrizze bolygónkat a következő nemzedék számára”

/Sigmund Jahn, keletnémet űrhajós/

Tartalomjegyzék

1.	Bevezetés	1
2.	A környezetvédelem fejlődése.....	2
3.	A környezetvédelem megjelenése a vállalatok életében.....	6
3.1.	A környezeti funkciók helye a szervezeti felépítésben	10
3.2.	KIR – Környezetközpontú irányítási rendszerek	11
4.	A pénzügyi jelentéseken túl, környezeti jelentések	16
4.1.	Fenntartható fejlődés, fenntarthatósági jelentések	17
4.2.	CSR az Európai Unióban	18
4.3.	Global Reporting Initiative – Útmutatók	19
5.	Helyzetjelentés a magyar kkv szektorról	21
5.1.	Hazai jelentések.....	22
5.2.	A Zöld Béka Díj	24
5.3.	Vállalatok környezeti érdemrendje	25
6.	Dávid és Góliát avagy egy kisvállalat nagy harca	27
6.1.	A GRI indikátorok labirintusában	30
6.2.	Indikátorok a két vizsgált vállalatnál	35
7.	Következtetéseink.....	38
8.	„Lehet-e a jóra várni?”	40
9.	Összegzés.....	42
10.	Melléklet.....	44

Ábrajegyzék

1. ábra: A népességnövekedés üteme	4
2. ábra: A csővégi technológia	7
3. ábra: A környezetvédelmi osztály helye a mátrix szervezetben	11
4. ábra: A környezetközpontú irányítási rendszer modellje	12
5. ábra: Az ISO 14000 szabványcsalád tagjai, az ISO 14001 és ISO 14004 környezetközpontú irányítási rendszer	13
6. ábra: Let's Report-ban található, C szinthez szükséges GRI követelmények	20
7. ábra: A környezetvédelmi jelentések alakulása Magyarországon.....	23
8. ábra: Az egyes minősítési szintekhez szükséges teljesítmény indikátorok.....	30
9. ábra: Az egyes minősítési szintekhez szükséges indikátorok	31
10. ábra: A Magyar Telekom fenntarthatósági jelentésében vizsgált GRI indikátorok száma	37
11. ábra: Jelentéstételi keretrendszer.....	39

Táblajegyzék

1. Táblázat: A vállalat környezeti kockázatai és a környezetvédelemmel összefüggő piaci lehetőségeinek a hatása a környezeti menedzsmentre.....	8
2. Táblázat: Az EMAS és az ISO rendszer összehasonlítása	15
3. Táblázat: A vállalatok környezeti érdemrendje	26
4. Táblázat: GRI indikátorok a vizsgált jelentésekben.....	30
5. Táblázat: Néhány környezeti indikátor a Goodwill PR Bt-nél	35
6. Táblázat: A Magyar Telekom környezeti teljesítményének változása 2007-ről 2008-ra	36

1. Bevezetés

Védjük meg a környezetet! Gondoljunk az utódainkra! Mentsük meg a Földet! Tegyük a globális felmelegedés ellen! Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan! ... Hallhatjuk nap mint nap ezeket a felhívásokat és kiáltásokat a különböző médiákon keresztül. Az elmúlt évtizedek rohamosan gyorsuló világa, a profitközpontú cégfilozófiák, az erőforrások mértéktelen kihasználása, környezetünk teljes mértékű birtokba vétele mind-mind azt a folyamatot segítették elő, hogy mára már nem csak a környezetvédők és szervezeteik kérnek felelős gondolkodást és tetteket, hanem hétköznapi emberek és csoportjaik kiáltanak „Állj!”-t a környezet pusztítása ellen. Saját bőrünkön tapasztalhatjuk a Föld kizsákmányolásának következményeit, a szinte már közhelyként emlegetett globális felmelegedést, az ózonréteg elvékonyodását, a levegőben található káros anyagok koncentrációjának növekedését és még sorolhatnánk tovább naphosszat.

A fentiekből kiindulva kezdtünk el azon gondolkozni, hogy az életünkre oly nagy hatással bíró gazdasági szereplők, a vállalatok, az alapvető értékeiket megtartva milyen környezeti célokat tűzhetnek ki, és azokat milyen eszközökkel érhetik el. Köztudott, hogy a nagyvállalatoknak környezetvédelmi palettájuk színesítésére sok lehetőségük nyílik, míg kis- és középvállalataink (kkv-k) cselekvési tere meglehetősen szűkre szabott.

Míg a nagyvállalati szektorban elindult egyfajta hullám, melyet sokszor csak divathullámként emlegetnek, addig a kkv-k esetében a környezettel való törődés csak első lépéseit teszi meg a hosszú úton, pedig gazdasági és társadalmi súlyuknál fogva fontos, hogy mihamarabb vállalati filozófiájuk és kultúrájuk részévé tegyék a fenntartható fejlődés elősegítésének gondolatát.

Választásunk éppen ezért a vállalati felelős gondolkodás konkrét megjelenési formáját jelentő fenntarthatósági jelentésekre esett, melyek kiegészítik a pénzügyi beszámolókat. A fenntarthatósági jelentések egyfajta beszámolási rendszert is jelentenek, mely során az adott cég kifelé kommunikálhatja környezeti, gazdasági és társadalmi tevékenységét, ugyanakkor segíti a szervezet környezetvédelmi intézkedéseinek tudatosá tételét. Éppen ezért gondoltuk úgy, hogy a fenntarthatósági jelentések elterjedése a kkv szektorban előhívna a környezettu-

datosabb gondolkodás térhódítását is. A magyarországi szakmai körökben elismert Zöld Béka Díj bírálati szempontjait és a fenntarthatósági jelentések elkészítését segítő GRI G3 útmutatót figyelembe véve hasonlítottuk össze egy nagyvállalat és egy mikrovállalkozás CSR jelentését, hogy világosabb képet alkothassunk a napjainkban fennálló társadalmi felelősségvállalásról.

Ezúton szeretnénk köszönetünket kifejezni Mészáros Gábornak, a Goodwill PR Kommunikációs Ügynökség ügyvezető igazgatójának, aki hasznos információk kíséretében rendelkezésünkre bocsátotta betéti társasága 2008-as évre készített fenntarthatósági jelentését, ezzel megalapozva kutatásunk fő gondolatkörét.

2. A környezetvédelem fejlődése

Mióta őseink elkezdtek birtokba venni a Földet, azóta igyekszünk uralkodni a természet felett. Az ember a maga hasznát nézve igazta le a természetet, tette védtelenné az emberiség fejlődésének következményei ellen.

A kőkorszakban még kevésbé volt érezhető az ember ereje a környezetével szemben, azonban a társadalmak fokozatos fejlődésével kezdetét vette a természet kizsákmányolása, és ezzel egy időben környezetünk egyre nagyobb mértékű szennyezése is. Vegyük észre, hogy a modern civilizációk kialakulásának jegyében milyen értékeink kezdtek eltűnni, vészesen fogyni. Gondoljunk csak például a veszélyeztetett fajok vörös listájára¹ vagy az esőerdők pusztítására.

Az első környezetvédelmi eszközök alkalmazására az urbanizáció hatásaként szükség volt már az ókorban is. Egyes tevékenységek, mint például a hulladékszállítás, a szennyvízelvezetés vagy a városlakók vízellátása az akkori időkben is gondot jelentettek a polgároknak, így figyelmet szenteltek az adott lehetőségek szerinti optimális kezelésre. Erre kitűnő példaként szolgál az akkori római vízvezetékrendszer, melynek egyes részei a mai napig megtekinthetőek.

¹ <http://www.westike.eoldal.hu/oldal/veszelyeztetett-fajok>; letöltve: 2009. szeptember 15.

Ahogy egyre haladunk előre az időben, mindinkább láthatjuk, hogy az emberiség fejlődése mennyire determinálja a környezet kihasználását. A középkorban nőtt az erdőirtások száma, a mocsarak lecsapolása, a bányászat és kohászat okozta környezetkárosító hatás. Az, hogy nem csak a 21. századból visszanezve érezhetőek a fentebb felsorolt elemek negatív következményei, jól mutatja példának okán a 16. századi angol rendelet, mely betiltotta Londonban a kőszén égetését annak egészségkárosító volta miatt. De meggyőződhetünk erről Magyarországról vett esettel is. Ugyanebben az időben látott napvilágot Zsigmond király erdőtörvénye is, amely keretet adott a bányavárosok körülötti erdőgazdálkodásnak.²

Érdekességképp pedig megemlíthető, hogy már ezekben az időkben is felfigyeltek a nap és szél által keltett energiákra, a középkorban megkezdődött a hasznosításuk.

A 19. században bekövetkezett robbanásszerű fejlődés a gazdaság területén, melyet ipari forradalomként emlegetünk rányomta bélyegét a körülöttünk lévő épített és természetes környezetre egyaránt. A városok levegője immár megtelt kénes füsttel és porral, az álló-, és folyóvizekbe addig nem látott mennyiségű szennyeződés került.

Következő mérföldkövet a II. világháború utáni korszak jelentett, mikoris az iparfejlesztés üteme elképesztő iramot öltött, aminek motorjául az olcsó olaj szolgált. Ekkortól elmondható, hogy a környezet rombolása globális méreteket öltött, a levegő és a víz szinte már mindenütt szennyezetté vált.

Az egész Földet érintő környezeti kérdések felismerése mellett párhuzamosan megszületett a környezet védelmének óhaja. Első igazán nagyfokú figyelemfelhívást Rachel Carson intézett a közvélemény felé 1962-ben megjelent könyvében, a Néma tavaszban, amely nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a környezet megóvása társadalmi mozga-

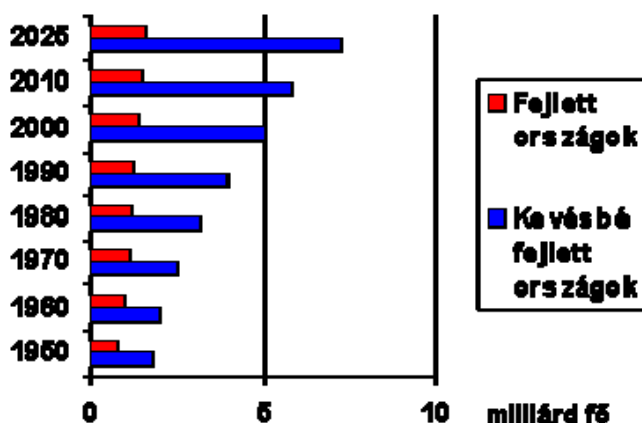
² <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/szakmai/tvok08.htm>, letöltve: 2009. szeptember 15.

lommá vált. A könyv népszerűségének hatására az emberek gondolkodásába beleivódott a környezet védelmének eszménye.³ Elérkeztünk ahhoz, hogy pontosabb definiálás szükséges a környezetvédelem fogalmához. A környezetvédelem alatt olyan tevékenységi rendszert értünk, amelynek célja a bioszféra megőrzése oly módon, hogy környezetünket, és magát az embert is megóvjuk mindenfajta emberi tevékenység szennyező és pusztító hatásától. Emellett mesterséges környezetünket úgy kell alakítanunk, hogy az harmóniában legyen a természeti környezettel, valamint a gazdasági tevékenységek végzése során tekintettel kell lenni az élő rendszerek tűrőképességére, amelyet a tevékenység során nem haladhatunk meg.⁴

Az 1960-as éveket követően a környezetért tenni akarás lépésről lépésre haladt egyre feljebb a saját evolúciós lépcsőjén, míg elért a mai fokra, mikoris termelők és fogyasztók együttesen próbálnak tenni azért, hogy a tavasz ne legyen néma...

De milyen egyre inkább erősödő folyamatokról beszélhetünk a hatvanas évektől, melyek nagymértékben hatnak környezetünkre?

- A népesség növekedése olyan lendületet vesz, mint még korábban soha,

1. ábra: A népességnövekedés üteme (Forrás: <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/szakmai/tvok08.htm>, letöltve: 2009. szeptember 21)

- megnövekszik a városok száma és átlagos mérete, építészetében a beton és a vasbeton lesz a legfontosabb építőanyag,
- újszerű környezeti szennyeződések:
 - a zajszennyezés,

³ <http://www.mindentudas.hu/lang/20040806lang1.html>, letöltve: 2009. szeptember 16.

⁴ Kerényi, 1995

- a sugárszennyezés,
- fényszennyezés,
- hőszennyezés,
- a mezőgazdaságban nő a vegyszerek alkalmazása:
 - műtrágyák,
 - rovarölőszerek,
 - gyomirtók,
- nedves területeket csapolnak le,
- iparunkat az új, mesterségesen előállított anyagok a műanyagok tömeges méretű gyártása és elterjedése jellemzi a termelés és a fogyasztás minden területén,
- mesterséges elektromágneses hullámok rádió-, radar-, látható fény- hang és egyéb rezgések terjednek a környezetünkben a természetes mértéket sokszorosán meghaladó mennyiségben,
- a közlekedés kapacitása megnövekszik,
- új energiaforrás jelenik meg az iparban (atomerőművek), a haditechnikában (atom- és hidrogénbomba), és a közlekedésben (atommeghajtású tengeralattjárók, jégtörők): a nukleáris energia,
- a sarki jégsapkában kimutatták az autók kipufogógázaiból származó ólmot,
- a földi légkör magasabb rétegeibe is feljutottak az ózonréteg bomlásában szerepet játszó vegyületek,
- a légköri nukleáris robbantások hosszú felezési idejű radioaktív izotópokat juttatnak a környezetbe,
- nagy ütemben folyik az esőerdők irtása: a FAO szerint a trópusi esőerdők évi területvesztése 1987-ben egy év alatt 175 ezer km².

A fentiekben leírt jelenségek olyan mértékű környezetszennyezést okoznak, amelyek nemcsak az élő rendszereket, hanem közvetlenül magát az embert is veszélyeztetik.⁵

A természet leigázása lassú folyamatként indult be, majd gyors ütemben folytatódott. A rombolás visszafordítása is lassan indul be, de reménykedjünk benne, hogy előzményeihez hasonlóan felgyorsulva ér tetőfokára. Az emberek már rádöbbenek arra, hogy erkölcsi kötelességük a környezet megóvása és a Föld megőrzése az eljövendő generációk számára. Ez a megváltozott gondolkodásmód vezetett a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának egyre népszerűbbé válásához, hiszen az emberek egyre inkább érzékenyebbek a vállalatok tevékenysége folyamán keletkező szennyezésekre, az általuk okozott károkra, egyre kevésbé elnézőek a környezeti gaztettekkel szemben.

3. A környezetvédelem megjelenése a vállalatok életében

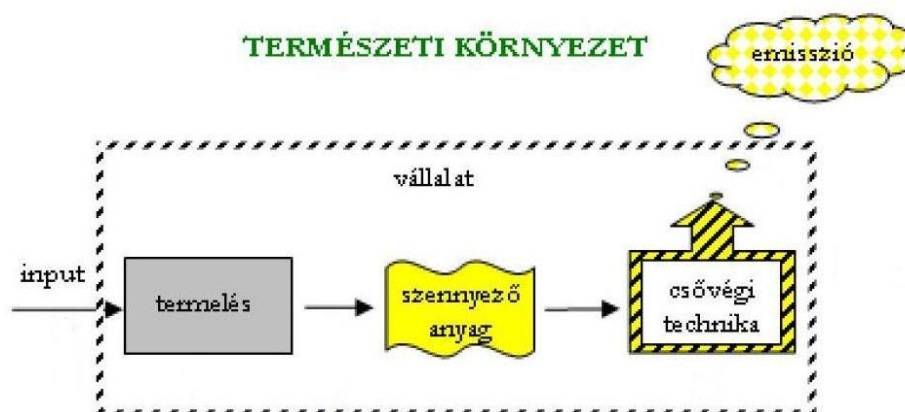
A vállalatok vezetői kezdetben a környezeti problémákat fenyegetésnek tekintették, melyek felesleges plusz költségeket jelentenek a gazdálkodásukban. Éppen ezért kizárólag annyit voltak hajlandóak tenni a környezet érdekében, amit a törvények és a lakossági nyomás kikényszerített tőlük. Időközben ez a helyzet megváltozott, mára a vállalatok nagy rész felismerte a környezetvédelem által gerjesztett innovációból adódó lehetőségeket, illetve azokat az előnyöket, amelyek a környezetbarát tevékenységből eredő jobb társadalmi megítélésből származnak. Ez azonban hosszú folyamat eredménye volt.⁶

A jogszabályi előírások következtében a vállalati környezetvédelmi célok között kezdetben a káros kibocsátások csökkentése, veszélyességének enyhítése jelent meg, melyet egyégesen csővégi, ún. „end of pipe” technológiának nevezünk. Mivel az ilyen jellegű környezetvédelmi megoldások az alapvető technológiába való beavatkozás nélkül, a folyamatok végén helyezkednek el, így nem szüntetik meg a káros kibocsátásokat, pusztán valamilyen másfajta kibocsátássá alakítják át azokat vagy mérséklik erősségüket. Ebben az esetben a vállalati környezeti funkció reaktív, azaz a problémákra való reakció jellemzi. Annak köszönhetően, hogy nem igényel alapvető beavatkozást a termelési folyamatokba, könnyen elterjedhetett a

⁵ http://www.kornyezetvedelem.ro/index.php?option=com_content&task=view&id=25&Itemid=36&limit=1&limitstart=, letöltve: 2009. szeptember 21.

⁶ Kerekes-Kindler, 1997

vállalatok körében, hiszen a környezeti szabályozások minimális követelményeit ennek alkalmazásával is képesek megvalósítani.

2. ábra: A csővégi technológia (Forrás: Kis-Pál, 2006)

A csővégi technológiák lényegében nem szüntették meg a káros kibocsátások csökkentését, viszont a kiépítéséhez szükséges magas tőkeigényű beruházást, melynek költségei a vállalati szakemberek szemében egy „szükséges rossz”-ként jelentek meg, melyet kizárólag a követelményeknek való megfelelés mértékéig szabad csak megvalósítani. Éppen ezért jelent meg annak a gondolata, hogy már a termelési folyamat során történjen meg a beavatkozás, ami egyrészt a technológiaváltással, másrészt a tisztább inputok felhasználásával valósulhatott meg. Ebben az esetben a környezetvédelmi funkció már megelőző, más szóval proaktív szerepkörű, a felhasznált inputok csökkentésével megvalósult szennyezőanyagkibocsátáscsökkenés az erőforrásokkal való takarékos bánásmóddhoz vezet, ezáltal javítva a működés hatékonyságát.⁷

A vállalatvezetők tehát észrevették, hogy a környezetvédelem a termelés során nemcsak felesleges költségtenyezőként jelenhet meg, hanem hozzájárulhat a hatékonyabb működés megvalósításához is. Németh Patrícia (2006) doktori értekezésében a környezetvédelem piaci versenyképességre gyakorolt hatásait vizsgálva arra a következtetésre jutott, hogy egyre erősödő összetett kölcsönhatás áll fenn a környezetvédelem, a gazdasági verseny és a vállalati versenyképesség között, melyet a vállalati tevékenységet alapvetően meghatározó profitérdekeltség és a verseny hatékonysági funkciójának anyag- és energiatakarékosságra kényszerítő hatása közötti összefüggés támasztja alá. Már két évtizeddel korábban Steger (1988) vizsgálá-

⁷ http://emas.kvvm.hu/u/Kornyezetvedelmi_strategiak.pdf, letöltve: 2009. szeptember 26.

lódásai során megállapította, hogy a környezeti menedzsmentet az is befolyásolja, hogy a környezetvédelmi teljesítmény javulása során hogyan változnak a vállalat piaci pozíciói.⁸

		Piaci lehetőségek a jobb környezetvédelmi teljesítmény következtében	
		Kicsi	Nagy
A vállalat környezeti kockázatai	Kicsi	Indifferens (közömbös)	Offenzív (támadó jellegű)
	Nagy	Defenzív (védelmi jellegű)	Innovatív (lehetőségekre fókuszáló)

1. Táblázat: A vállalat környezeti kockázatai és a környezetvédelemmel összefüggő piaci lehetőségeinek a hatása a környezeti menedzsmentre

A fent ábrázolt stratégiai háló a környezeti kockázatok illetve a környezetvédelem teremtette piaci lehetőségek dimenziójában vizsgálja a vállalati környezetvédelmi funkció szerepkörét. Kis kockázatok és kis üzleti lehetőségek esetén közömbös a környezeti menedzsment a vállalat szempontjából, viszont amennyiben mindkét tényező magas értéket mutat, – mint például egy gyógyszeripari vagy egy autógyár esetében – úgy a vállalatnak innovatív környezeti menedzsmentre van szüksége. Érdemes környezetvédelmi célú csúcstechnológiákat kifejlesztenie a vállalatnak, hiszen létfeltétel számára, hogy élen járjon, diktálja a piac és a versenytársak számára a műszaki technológia fejlődését. Életképtelen az a cég, amely ilyen feltételek mellett nem alakít ki erős kutató-fejlesztő (K+F) részleget.

Előfordulhat az a verzió is, hogy a vállalatnál jelentős kockázati tényezők merülnek fel, viszont nincs lehetőség innovációs lehetőségek bevezetésére. Ilyenkor a környezeti menedzsment funkciója defenzív, védelmi jellegű, feladata, hogy csökkentse a rendszeresen felmerülő környezetterhelések bekövetkezését, biztosítsa a szigorodó normák betartását, kerülje a vállalat érintettjeivel felmerült konfliktusokat. Ha ilyen kockázatok nem fenyegetik a vállalat működését, viszont kiaknázatlan erőforrások állnak rendelkezésre, akkor a vállalatnak offenzív, támadó jellegű környezeti politikát kell alkalmaznia. Ilyenkor a vállalat általában a környezeti elemek igénybevételének optimalizálására, környezetbarát termékek és technológiák kifejlesztésére törekszik. Mindeközben igyekszik kihasználni a belső erőforrásokban és a külső támogatásokban rejlő lehetőségeket (pl. környezetvédelmi hitelkedvezmények), felismeri, hogy a környezeti kihívás üzleti előnyt jelenthet számára. Egyre gyorsabban terjed a

⁸ Kerekes-Kindler 1997

„bölcstől a bölcsőig” elv alkalmazása, mely azt fejezi ki, hogy a termékek egy jelentős része rendeltetését követően más termékekben tovább folytatja életét, hasznosul.⁹

A környezetvédelem fontosságának megjelenésének fentebb leírt folyamata azonban főként a termelő tevékenységet folytató nagyvállalatok esetében értelmezhető, a szolgáltató szektorban jóval később vált alapvető fontosságúvá. A terciér szektorban értelemszerűen nem a tisztább termelés megvalósítása, hanem az energiaracionalizálás, az ökohatékonyság elérése, a környezetbarát irodák kialakítása, a környezeti teljesítményértékelés és a környezeti jelentések készítése kerül előtérbe. Energiahatékony működés esetén az energiapazarlások minél alacsonyabb szintre szorítására törekszünk egy szervezetnél, egy épületnél, adott esetben egy irodánál. Az ökohatékonyság a termék vagy szolgáltatás értékének illetve az okozott környezeti hatásnak a hányadosa, mely a WBCSD (World Business Council for Sustainable Development) szerint a következő törekvésekből áll: az anyag- és energiaigény csökkentése, a toxikus kibocsátások csökkentése, az újrahasznosíthatóság erősítése, a tartósság és a szolgáltatás-igény növelése, valamint a természeti erőforrások fenntartható használatának maximalizálása.¹⁰ Az irodai munkahelyek „zöldítését” hivatott elősegíteni a KÖVET Egyesület a Fenntartható Gazdálkodásért nevű szervezet szakértői által 1999-ben kidolgozott Zöld Iroda Program, melynek célja az adott szervezet irodáinak környezetközpontú fejlesztése az ökotérképezés módszerével, a környezet- és emberbarát működés feltételrendszerének kidolgozása, a működési költségek optimalizálása, a szervezet működéséből fakadó káros környezeti hatások csökkentése, illetve a dolgozók környezettudatosságának növelése.¹¹ Az ökotérképezés elvégzése során a műhely, telephely vagy üzem alaprajza segítségével, helyszíni bejárás során tárhatók fel a levegő-, víz és talajszennyezés, a hulladékok, kockázatok és energiafelhasználás problémái és megoldási lehetőségei. Az ökotérképezés eredménye egy intézkedési lista a felmerült problémákkal és a javasolt intézkedésekkel, amelyek a várható gazdasági és környezeti haszon, illetve a megvalósíthatóság szerint érdemes rangsorolni.¹²

⁹ http://emas.kvvm.hu/u/Kornyeztvedelmi_strategiak.pdf, letöltve: 2009. szeptember 26.

¹⁰ Tóth Gergely, 2007

¹¹ http://www.zoldiroda.hu/?A_Z%F6ld_Iroda_Programr%F3l, letöltve: 2009. szeptember 26.

¹² <http://www.kovet.hu/view/main/146.html>, letöltve: 2009. szeptember 26.

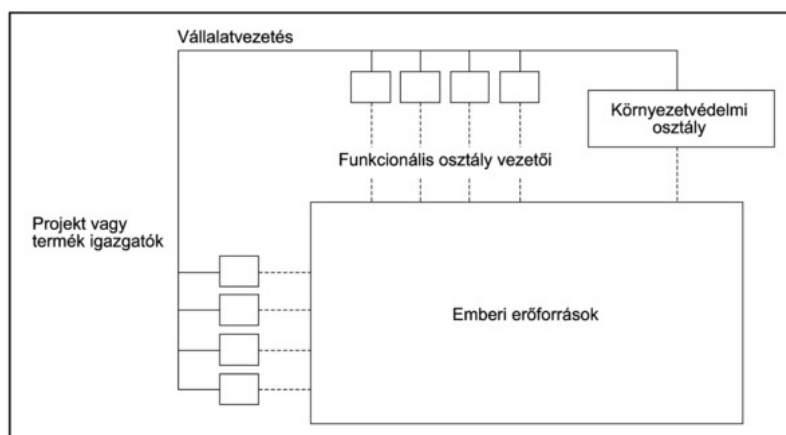
3.1. A környezeti funkciók helye a szervezeti felépítésben¹³

Mivel a legtöbb vállalat esetében a környezetvédelem nem önálló döntés, hanem külső kényszer következménye, ezért ritkán illeszkedik azok szervezeti-irányítási rendszerébe, nem jellemző ezek teljes körű integrációja. A leggyakrabban azért hozták csak létre ezeket a környezetvédelmi funkciókat, hogy a vezetői felelősséget csökkentsék, nem tekintik kellően fontosnak, inkább feleslegesen kiadott pénznek vélik. Csupán néhány nagyobb vállalatnál találkozhatunk környezetvédelmi csoporttal illetve osztállyal, a vállalatvezetők inkább ún. környezetvédelmi megbízottakat foglalkoztatnak, akinek önállóan kell kezelnie a jelentkező problémákat, teljesíteni a központilag előírt adatszolgáltatási és egyéb kötelezettségeket.

Magyarországon a funkcionális szervezeti típus a legelterjedtebb, így nem meglepő, hogy a gyakorlati életben ennek a típusnak különböző megvalósulási formáira találhatunk példát. Kezdetben a környezetvédelmi munkatársak rendszerint a termelési igazgató illetve a főmérnök irányítása alá tartoztak, melynek háttérében az húzódott meg, hogy ő az a vállalat szervezetrendszerében, aki felelősséggel tartozott az előállított termékek minőségéért és az okozott környezetszennyezésért, ráadásul a szükséges eszközök is ezen a területen álltak rendelkezésre. A termelési igazgató rövidtávon természetesen a termék megfelelő, eladható kialakítására törekedett és igyekezett optimalizálni a gyártáshoz szükséges költségeket, ezért a hosszú távú környezeti célkitűzések sajnos háttérbe szorultak. A környezeti kérdésekkel megbízott személyek vagy osztályok rendszerint csak „villámhárítóként” szolgáltak a külső szervezetekkel, hatóságokkal való kapcsolattartásban. Hasonlóak a problémák a divizionális szervezeti struktúra esetében, hiszen az egyes divíziókban a funkcionális felépítés esetén már megismert érdekütközésekkel találkozhatunk.

A környezetvédelmi célok érvényesítésére leginkább a mátrix szervezetekben kínálkozik lehetőség. Előnyt jelent ebben az esetben, hogy mind a funkcionális osztályok vezetői, mind az egyesek projekt- illetve termékigazgatók minden termék esetében kénytelenek figyelembe venni az összes felmerülő környezetvédelmi problémát. Azonban az ilyen jellegű munkamegosztásnál elkerülhetetlen bizonyos konfliktusok kialakulása, és sajnos ritka az olyan eset, amikor a környezetvédelmi funkció előtérbe kerül az elsődleges vállalati funkciókkal szemben. Viszont amennyiben sikerül ezeket az érdekellentéteket kiküszöbölni és biztosítani a vezetők közötti egyensúlyt, az hosszútávon kedvező irányba terelheti a szervezet fejlődését.

¹³ Kerekes-Kindler, 1997

3. ábra: A környezetvédelmi osztály helye a mátrix szervezetben (Forrás: Kerekes-Kindler, 1997. 78p)

A terület kiemelt kezelésének biztosítása érdekében tehát fontos, hogy a környezetvédelem témaköre közvetlenül a felső vezetés befolyása alá kerüljön, hiszen csak így lehet megvalósítani annak vállalat vérkeringésébe való teljes körű integrációját. Mivel a stratégiai döntések meghozatala és a mindennapos, operatív feladatok ellátása eltérő technikákat követel, szükség van ezek elkülönítésére a szervezeti felépítésben. Azonban ténylegesen csak a nagyobb vállalatok bírják el az önálló környezetvédelmi osztályok működtetését, a kis- és közepes vállalatoknál általában más feladatokkal összevonva látja el valaki ezeket a feladatokat.

3.2. KIR – Környezetközpontú irányítási rendszerek

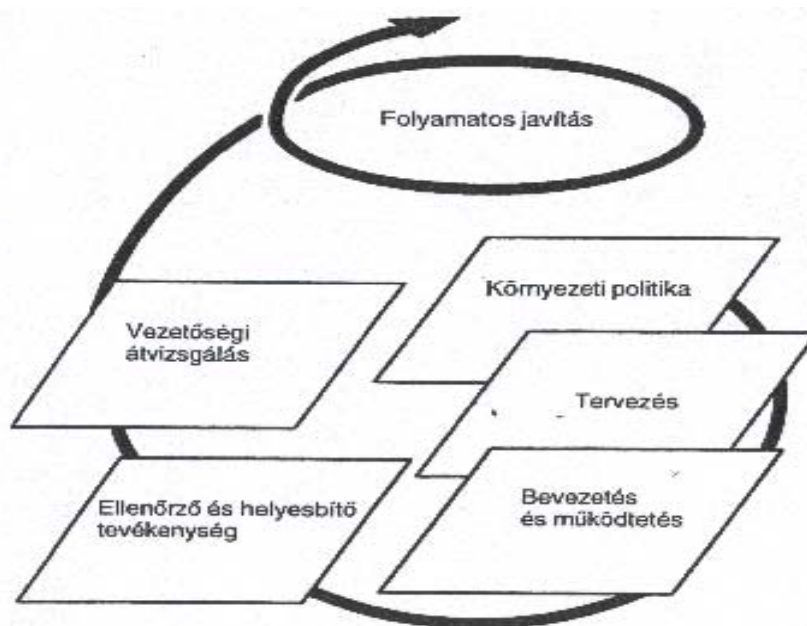
A termelő és szolgáltató vállalatoknak egyaránt elsődleges céljuk a profit maximalizálása, következésképp mindinkább költségeik csökkentésére törekszenek. Ennek érdekében különös figyelmet szentelnek azokra a területekre, melyek nagymértékben járulnak hozzá a szervezetek kiadásaihoz. Így egyre több vállalatnál fokozottan előtérbe kerül a keletkezett hulladék tárolása, elszállít(tat)ása, a nagymennyiségű szennyvíz elvezetése vagy a túlzott energiafelhasználás. E problémás kérdések optimális kezelésére olyan eljárásokat, technológiákat keresnek és vezetnek be, amelyek leredukálják a keletkezett hulladék mennyiségét, újrahasznosítják, vagy éppen értékesítik, a szennyvíz mennyiségét szintén csökkentik, ártalmatlanítják. Az újonnan bevezetett technológiák, eljárások alkalmazásával az anyag és energia felhasználás is csökkenhet. Mindez a környezettudatos működés megvalósulása felé tereli a vállalatok, szervezetek életét.¹⁴

¹⁴ Bulla, 2004

A környezetközpontú irányítási rendszer (KIR) a vállalatok környezeti teljesítményének figyelését és javítását igyekszik szolgálni¹⁵, helyét pedig az általános vállalati rendszer részeként foglalja el a szervezet életében. Az, hogy mára integrálták a környezetközpontú irányítást betudható a növekvő igényeknek, melyek arra irányultak, hogy a KIR működjön összhangban a vállalatirányítás egyéb területeivel, elsősorban a minőségirányítási rendszerekkel, munkabiztonsági és egészségügyi rendszerekkel.¹⁶

Egy szervezet, mielőtt általános vállalatirányítási rendszerébe olvasztaná be a KIR-t, 3 fontos tényezőt kell megvizsgálni: jogszabályi és szabványoknak való megfelelés, illetve a szervezet jelentős környezeti tényezői.

Háromféle minőségbiztosításon alapuló környezeti menedzsment szabványt ismerünk. A brit BS 7750 a világ első környezetvédelmi szabványa volt. Elsődleges célja az volt, hogy az ISO 9000-es minőségirányítási rendszer szabványsorozatát egészítse ki. Formalizálta a KIR követelményeit, és megteremtette a külső fél által történő tanúsítás lehetőségét.¹⁷ A másik két ismert szabvány az előbbi tanúsítvány alapján született.

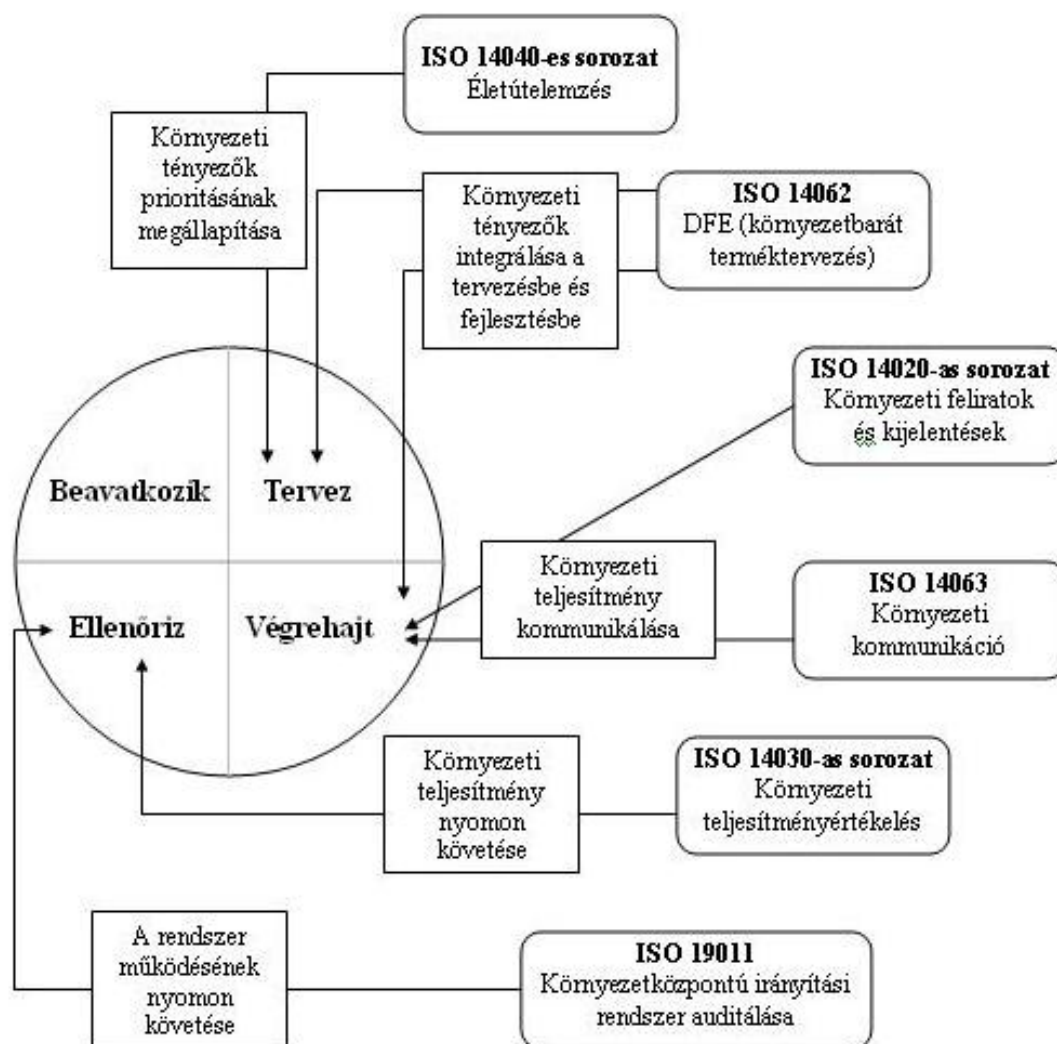
4. ábra: A környezetközpontú irányítási rendszer modellje (Forrás: MSZ EN ISO 14001:1996)

¹⁵ Winter, 1997

¹⁶ Kerekes, 2004

¹⁷ Kerekes, 2004

A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) újabb szabványt készített, mely részletes leírást és alapelveket tartalmazott a környezetközpontú irányítási rendszert illetően, ISO 14001 névvel. Ez a nemzetközi szabványsorozat első és kiemelt eleme volt, az egyetlen olyan szabvány, amire vonatkozóan tanúsítvány szerezhető. A szabványcsalád néhány további eleme a KIR-rel foglalkozik, mások a környezettudatos irányítás más eszközeit állítják középpontba. Főbb témák a következők: környezeti védjegyek, a környezeti teljesítmény értékelése, életciklus-elemzés és a termékszabványok környezeti szempontjai.¹⁸

5. ábra: Az ISO 14000 szabványcsalád tagjai, az ISO 14001 és ISO 14004 környezetközpontú irányítási rendszer (Forrás: Kerekes, 2004)

¹⁸ Kerekes, 2004

Az EMAS az Európai Parlament és Tanács 761/2001-es rendelete – az iparvállalatok önkéntes részvételéről a Közösség öko irányítási és auditálási rendszerében-, mely szintén a környezetközpontú irányítási rendszerrel szemben támasztott követelményeket írja le. A betűszó az EcoManagement and Audit Scheme kifejezés rövidítése.¹⁹

Az EU belső szabványa, mely igazán nem is mondható szabványnak, egy rendelet, aminek fő vonása, hogy nem kell, hogy az egyes tagállamok beemeljék saját jogi szabályozásukba, tehát nem kell adaptálniuk, hanem közvetlenül alkalmazható.²⁰

Az ISO 14001-es rendszerszabvány és az uniós EMAS között a legnagyobb különbséget a nyilvánosság tájékoztatásának kérdése adja. Bár az ISO szinte minden intézkedést megkövetel, amelynek alapján elkészíthető lenne a környezeti jelentés, azonban ezt nem követeli meg. Az EMAS viszont így rendelkezik az ide vonatkozó részről:

„1. Környezeti nyilatkozatot kell készíteni a kezdeti környezeti felülvizsgálatot és minden további auditot vagy auditciklust követően minden egyes, a rendszerben részt vevő telephely számára.

2. A környezeti nyilatkozatot a nyilvánosságnak kell készíteni, tömör, érthető formában. Műszaki természetű anyagok csatolhatók.”

2001-ben megjelent az EMAS II, mely előde tapasztalatai alapján minden szervezetre alkalmazható tevékenységi jellegre való tekintet nélkül, valamint az ISO 14001-hez való viszonyát is tisztázza.

¹⁹ <http://emas.hu/>, letöltve: 2009. szeptember 15.

²⁰ Kerekes, 2004

Emas II	ISO 14001
Követelmény a kezdeti átvizsgálás, melynek célja a lényeges tényezők azonosítása és értékelése	Kezdeti átvizsgálás javasolt, ha a vállalatnak nincs még környezetközpontú irányítási rendszere.
<p>A KIR-t az ISO 14001 által megszabott kritériumoknak megfelelően kell felépíteni, kiegészítve a következőkkel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bizonyítani kell a jogszabályoknak való megfelelést - meghatározott, auditálható kritériumok szerint kell elvégezni a környezeti tényezők értékelését 	A KIR-t az ISO 140001 által megszabott kritériumoknak megfelelően kell felépíteni
A KIR-t és a vállalati működést rendszeresen ellenőrizni kell (mind a tényleges teljesítményt, mind pedig a KIR-t)	Biztosítani kell a KIR rendszeres belső és külső auditját.
Egy hivatalosan elismert hitelesítőnek ellenőrizni kell a külső környezeti auditot, a belső audit eljárásokat, a KIR-t és a környezeti nyilatkozatot.	A KIR-t tanúsító szervezet ellenőrzi.
A hitelesítő aláírásával hitelesíti a környezeti nyilatkozatot.	A tanúsító tanúsítványt bocsát ki a szervezet számára.
A környezeti nyilatkozat egy hivatalosan kijelölt szervezethez kerül, és a szervezetet nyilvántartják az EMAS hivatalos regiszterében.	Nincs szükség környezeti nyilatkozat kiadására.
A környezeti nyilatkozatot és az EMAS logot fel lehet használni marketing célokra (kivéve a termék-reklámokat).	A tanúsítvány felhasználható marketing célokra (kivéve a termékreklámokat). Nem létezik ISO 14001 logo, az ISO logóját pedig nem használhatják a tanúsított szervezetek

2. Táblázat: Az EMAS és az ISO rendszer összehasonlítása (Forrás: Kerekes-Csutora, 2004)

4. A pénzügyi jelentéseken túl, környezeti jelentések

A környezeti jelentés egy igen hatékony kommunikációs eszköz annak a vállalati célnak az elérésére, hogy az érdekelt felekkel megismertesse a vállalat környezeti teljesítményét.²¹ A jól megírt jelentés nemcsak informálja a stakeholdereket a vállalat teljesítményéről, hanem a vállalat elkötelezettségét is megmutatja az általa okozott környezeti terhelés csökkentésére. A jelentés elkészítése nagymértékben járul hozzá a környezeti problémák csökkentéséhez, hiszen írása közben feltárulnak a negatív hatásokhoz vezető folyamatok illetve ezek megoldási lehetőségei.

Az első különálló környezeti jelentések Észak-Amerikában és Nyugat-Európában jelentek meg a '90-es évek legelején, korábban a vállalatok csupán éves üzleti jelentéseikben tettek említést tevékenységük ezen területéről. Elsőként a nagy környezetterheléssel működő vállalatok – mint a vegyipari, kőolaj- és földgázipari, papíripari vállalatok – készítettek környezeti nyilatkozatokat, majd a '90-es évek végén a pénzügyi, kereskedelmi illetve más szolgáltató ágazatokban is terjedni kezdtek. Az iparág jellege mellett a vállalatméret a fő meghatározója a jelentés készítésének, főképp a nagyvállalatok, multinacionális cégek körében válnak egyre népszerűbbé ezek a nyilatkozattételek. A kis- és középvállalatok esetében elenyésző ezen beszámolók száma, melynek okait a későbbiekben részletesebben tárgyaljuk.²²

A környezeti jelentések fontosságát mutatja, hogy több európai országban törvényileg meghatározott ezen jelentések közzététele (pl. Hollandia, Dánia). A környezetközpontú irányítási rendszerekkel foglalkozó nemzetközi előírások is kiemelten kezelik ezt a környezeti kommunikációs formát. Az ISO 14000-es rendszer még csak ajánlásként (belső és külső kommunikáció fontosságát emeli ki), az Európai Unió EMAS rendszere viszont már kötelező feladatként fogalmazza meg a környezetvédelmi nyilatkozat elkészítését.

²¹ Kósi-Valkó, 2008

²² Forrás: <http://tranzitonline.eu/1/kornyezetvedelem/2003/4/2003-05-01/kornyezeti-es-fenntarthatosagi-gri-jelentesek-magyarorszagon>, Letöltve: 2009. október 3.

A környezeti jelentések tartalma²³

- tevékenységek tartalma
- környezeti politika
- környezeti menedzsment vagy KIR
- a termelés környezeti hatásai (inputok, outputok)
- a jogszabályok betartása
- környezetvédelmi célok és tervezett intézkedések
- kapcsolattartás az érintett csoportokkal

4.1. Fenntartható fejlődés, fenntarthatósági jelentések

A 2000-es évek elején a környezeti jelentéseket készítő vállalatok fokozatosan áttértek a fenntarthatósági jelentések összeállítására, hiszen ezek a beszámolók már a vállalatok környezetre gyakorolt hatása mellett mind gazdasági mind pedig társadalmi szinten is bemutatják egy cég fenntartható fejlődés érdekében kifejtett teljesítményét.

A fenntartható fejlődés célja olyan fejlődés megvalósítása, amely a „jelen igényeinek kielégítése mellett nem fosztja meg a jövő generációit saját szükségleteik kielégítésének lehetőségétől”²⁴. Egy másik, Herman Daly általi definíció úgy határozza meg a fenntartható fejlődés fogalmát, hogy „folyamatos szociális jobblét elérése anélkül, hogy az ökológiai eltartóképességet meghaladó módon növekednénk. A növekedés azt jelenti, hogy nagyobbak leszünk, a fejlődés pedig azt, hogy jobbak.”

A globális fenntarthatóság csak akkor fog megvalósulni, ha minden egyes cég hozzájárul a környezeti és társadalmi fenntarthatósághoz. A cégek fenntarthatósága pedig elsősorban azon múlik, hogy képesek-e az egyes vállalatok hosszú távú stratégiai döntéseik meghozatalakor előtérbe helyezni a vállalati felelős magatartást vagy a rövid távú pénzügyi eredményeséget tűzik ki célul.²⁵

²³ Kovács Eszter, 2000

²⁴ ENSZ Közös Jövők Jelentés 1987

²⁵ Ligeti 2007. 157.p

4.2. CSR az Európai Unióban

A CSR (Corporate Social Responsibility), azaz a vállalatok társadalmi felelősségvállalására számos definíció létezik a szakirodalomban. Az EU Green Paper c. dokumentumának meghatározása alapján „a vállalatok társadalmi felelősége egy olyan folyamat, amellyel a cégek azokkal az érdekgyűzőkkel való kapcsolatukat irányítják, akik valóban befolyásolhatják működésüket.”²⁶

Napjainkban az Európai Unió számára prioritássá vált, hogy felhívja a figyelmet a vállalati szféra felelősségvállalására, ezen belül is különös hangsúlyt fektetnek a kis- és középvállalati szektor megfelelő irányba terelésére. 1993-ban már felmerült a közös uniós CSR politika gondolata, azonban csak 2000-ben jelent meg az első hivatalos állásfoglalás a Lisszaboni Stratégiában, melyben a CSR az európai versenyképesség növelésének eszközeként fogalmazódott meg. 2002-ben több fontos esemény is történt az európai CSR történetében, ekkor adtak ki egy vitaindító Zöld Könyvet és megalapult az Európai Többoldalú Egyeztető Fórum a CSR-ről, amely 2004 júniusában beszámolt eredményeiről egy írásos anyag formájában. 2006 ismét fordulópontot jelentett az EU CSR politikáját illetően. Az Európai Bizottság egy újabb közleménye jelent meg, ami már egy önkéntes alapon működő európai CSR szövetség létrehozását kezdeményezte. Emellett több ország jogi szabályozásában is rögzítette a CSR-ekre vonatkozó elveit, és nemcsak elméletben támogatják a CSR terjedését, hanem az állami infrastruktúrát is ennek megfelelően alakítják ki. Az állam elvárásait több nyugat-európai országban is etikai kódex rögzíti, mintegy nyomást gyakorolva a cégekre a kötelezettségeik betartása kapcsán. Európa vezető CSR jelentője Nagy-Britannia, ahol nagyarányú a vállalati társadalmi felelősségvállalás elfogadottsága az üzleti szférában.

Információs társadalmunk hatalmát bizonyítva az információk terjedése és terjesztése nagymértékben képes hozzájárulni a felelős vállalati magatartás terjedéséhez is, melyben az állam is nagy szerepet kaphat. Ennek tudatában az Unió gazdaságilag legerősebb országaiban

²⁶ <http://csr.lap.hu/>, letöltve: 2009. október 3.

léteznek olyan kormányzati kezdeményezésű programok, amelyek a CSR-rel kapcsolatos kutatást, tapasztalatcserét és tudatformálást szolgálják. Jó példa erre a dán Fogyasztói Információs Központ és a dán Gazdasági Minisztérium által létrehozott innovatív CSR adatbázis, ami információforrást és beszámolási lehetőséget egyaránt tartalmaz.²⁷

4.3. Global Reporting Initiative – Útmutatók

A környezeti beszámolók, azaz a környezeti és fenntarthatósági jelentések elkészítésének fontos momentuma, hogy a benne szereplő adatok, mutatószámok nemzetközi és hazai viszonylatban is összevethetőek legyenek más vállalat vagy vállalatok által kiadott beszámolókkal. Emellett természetesen az információk hitelességének ellenőrzése, aktualitása és pontossága is kiemelt helyen kell hogy álljon az adott jelentés összeállításakor.

Ezen környezeti jelentésekkel kapcsolatos igények és motívumok hívták életre egy olyan útmutató kiadását, mely standard felépítést, szerkezetet és tartalmat ad meg viszonyítási alapként, elveket rögzítve a jelentést készítő vállalatoknak. A kívánt útmutatót a GRI hozta létre.

De mi is az a GRI?

„A kezdeményezés az 1990-es években a társadalmilag felelős befektetésekkel (Socially Responsible Investment – SRI) foglalkozó vállalatokat tömörítette az Egyesült Államokban. Kezdetől az volt a célunk, hogy párbeszédet indítsunk a piaci szereplők között a befektetési döntések szempontjairól, az erről szóló adatok és tudás cseréjéről. Hamarosan kiderült, hogy létezik igény egy ilyen típusú együttműködés globális szintű kiterjesztésére: ez lett a Global Reporting Initiative (GRI), melynek elterjedéséhez az ENSZ Környezeti Programja is aktívan hozzájárult.”²⁸

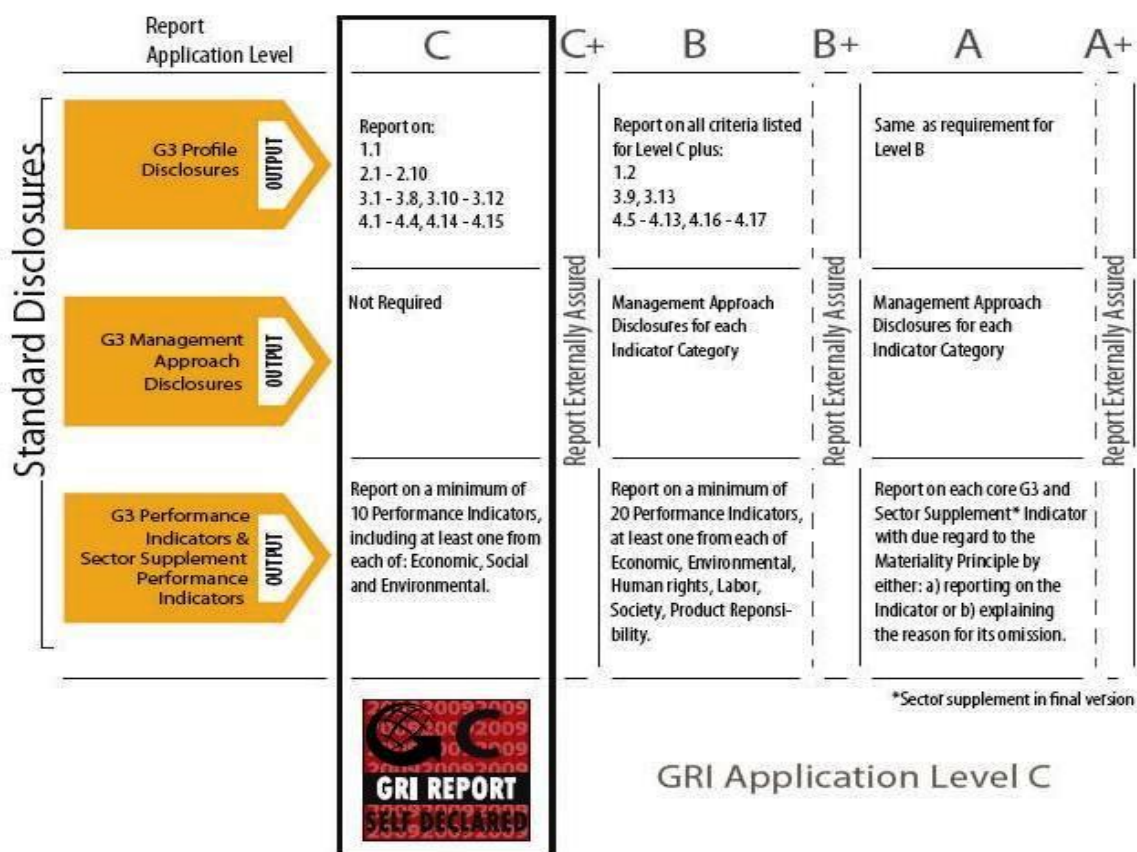
A GRI tehát az ENSZ égisze alatt működő, holland székhelyű, független civil szervezet, melynek célja egy nemzetközileg elfogadott jelentéskészítési standard elkészítése és folyamatos fejlesztése.²⁹

²⁷ CSR a magyar beteg, 2006

²⁸ Scott McAusland, a GRI kommunikációs igazgatója

²⁹ <http://www.sulinet.hu/tart/fncikk/Kifa/0/28921/gri.htm>, letöltve: 2009. október 20

A GRI munkatársai fontos célul tűzték ki, hogy foglalkoztatottságban nagy súllyal megjelenő kis- és középvállalatoknak is irányelveket mutassanak és ösztönözzék őket fenntarthatósági jelentések készítésére. E cél szülte meg a Let's Report nevű 16 oldalas kiadványt, mely a kisebb méretű vállalatok számára is könnyen alkalmazható módokat, lehetőséget kínál az első CSR jelentésük elkészítéséhez. A dokumentum szintén ingyenesen elérhető, akárcsak a GRI Útmutató. Ugyanakkor serkentőleg hathat a kkv szektor tagjainak az, hogy a Let's Report alapján elkészült jelentésüket a GRI-nek visszaküldve bekerülnek a GRI adatbázisába, mely a felelős vállalatokat tömöríti.

6. ábra: Let's Report-ban található, C szinthez szükséges GRI követelmények

Ezen kívül elindult egy másik kezdeményezés is, figyelembe véve azt, hogy a kis- és középvállalkozások jelentős része valamely multinacionális nagyvállalat beszállítója egyben. A GRI ezért létrehozta a Globális Akcióhálózatot a Beszállítói Láncolat Átláthatóságáért (Global Action Network for Transparency in the Supply Chain), melynek keretében a tapasztalt nagyvállalatok segítik beszállítóikat saját jelentési rendszerük kialakításában.³⁰

³⁰ http://www.csrmatrix.hu/GRI_interju, letöltve: 2009. október 20.

A Braun&Partners Magyarország, mely lehetővé tette a GRI Útmutató magyar nyelven történő elérését, forradalmasította a hazai nem-pénzügyi teljesítményekről szóló beszámolókat is. A B&P CSR management kezdeményezése lehetővé teszi a vállalatok számára, hogy széles körben is bemutassák, mit tesznek a fenntartható fejlődésért. A cégek saját gyakorlatuk demonstrálásán kívül együtt népszerűsíthetik a felelős működés ügyét a Good CSR keretében. E hiteles és standardizált kommunikációs platform rövid jelentéseket és megfelelő CSR kommunikációt biztosít, lehetőséget adva a résztvevőknek, hogy egységesen és közérthetően tárják a nyilvánosság elé a társadalmi felelősségvállalás területén tett cselekedeteiket. A Good CSR 2009 programban résztvevő cégek jelentései nem csak az „A társadalmi felelősségvállalás” című könyvben jelennek meg, hanem saját négyoldalas Good CSR Rövid jelentés formában is. A magazin és a honlap mellett a program részét képezi a decemberi Good CSR gála is, melyen 3 kategóriában adnak át Good CSR díjakat. Ősszel pedig ismét megrendezésre kerül az egyik vezető hazai CSR szakmai rendezvény, a CSR Menedzsment Konferencia is.

A Good CSR programon belül 2008-ban 25 magyarországi vállalat adott ki rövid fenntarthatósági jelentést, ebből kilenc a kkv szektorból került ki, mely a szektor számára a reményteli jövő útjának első métere lehet. A program idén, 2009-ben először lépi át az országhatárokat, hiszen hazánk mellett Romániában és Lengyelországban is útjára indítják a Good CSR-t.³¹

5. Helyzetjelentés a magyar kkv szektorról

2004. évi XXXIV. törvény V. fejezete értelmében:

KKV-nak minősül az a vállalkozás, amelynek

- összes foglalkoztatotti létszáma 250 főnél kevesebb, és
- éves nettó árbevétele legfeljebb 50 millió eurónak megfelelő forintösszeg, vagy mérlegfőösszege legfeljebb 43 millió eurónak megfelelő forintösszeg.

A kis- és középvállalkozások itthon is rendkívül jelentős szereppel bírnak, hiszen a GDP-nek mintegy feléhez, 45-50%-ához járulnak hozzá, a foglalkoztatottságnak megközelítőleg 2/3 részét adják, a vállalkozások számának pedig 99%-át teszik ki. A gazdaságban betöl-

³¹ http://www.csrhirlvel.hu/hu/06_16/goodcsr/braunpartners/csrithon.html, letöltve: 2009. október 20

tött meghatározó szerepük ellenére azonban számos problémával kell megküzdeniük. A demográfiai helyzet, a burjánzó bürokrácia, az adórendszer és egyes vállalatok üzletpolitikája mind-mind rontja a szektor versenyképességét. Emellett kismértékű a szektorba áramló tőke mennyisége, így forráshiány lép fel, mely még a fejlődni képes vállalatokat is visszaveti. A drága vagy nehezen elérhető hitelek jelenthetnek egyfajta finanszírozási lehetőséget, emellett még a kockázati tőkebefektetések vehetők számba mint potenciális finanszírozási formák, azonban utóbbiak a kisebb cégek transzparenciájának hiánya miatt csak elenyésző számban valósulnak meg.³² Nem meglepő tehát, hogy a kkv szektorban működő cégek közül csak kisméretű vállalat törekszik a relatíve nagyobb beruházások végrehajtására, a kapacitás és létszám bővítésére. A szektor kulcsjellemzői a bizonytalanság és stagnálás, melyek generálják az alacsony jövedelemtermelő-képességet és az exportban való lemaradást.

A szektornak ugyanakkor számos erőssége is van, kiemelt helyen a kreativitás és a gyors alkalmazkodóképesség áll. Az utóbbinak nagyban köszönhető, hogy a 21. századi nyomásnak és elvárásoknak köszönhetően a kis- és középvállalatok körében is megfigyelhető a környezeti és fenntarthatósági jelentések elterjedésének és igényének egyre nagyobb mértéke.

5.1. Hazai jelentések

Mint ahogy már korábban is említettük, tőlünk nyugatra már több évtizedes múltra tekintenek vissza a vállalati környezeti beszámolók, azonban Magyarországon csak a '90-es évek második felében kezdtek megjelenni ezek a nyilatkozatok. Tehát itthon újdonságnak számít az, hogy a vállalatok beszámolóikban nemcsak a pénzügyi teljesítményükről számolnak be, hanem a környezetre gyakorolt hatásaikat is számszerűsítik.

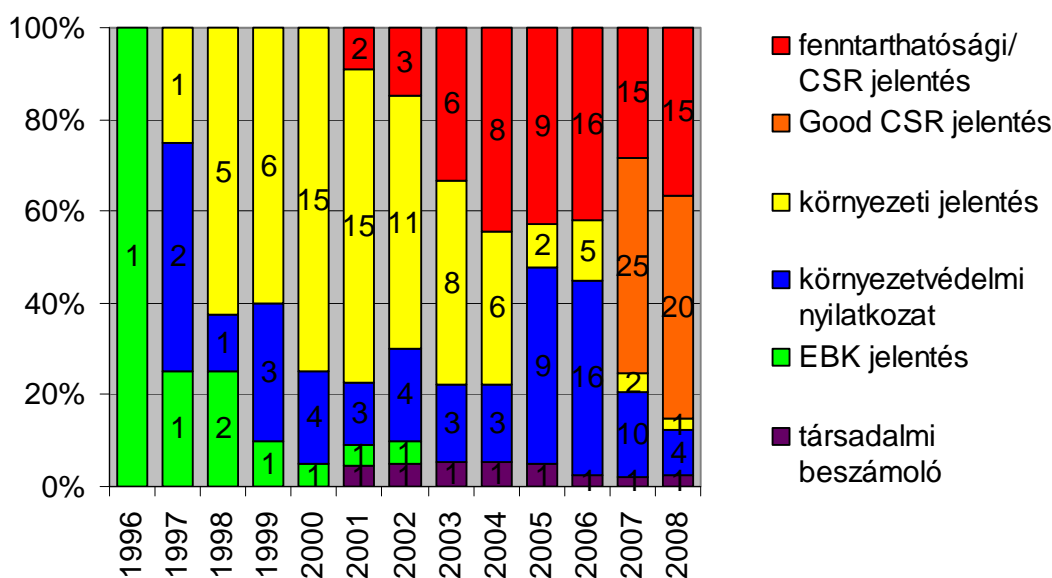
A rendszerváltás utáni politikai, társadalmi és gazdasági helyzet teremtette meg annak a lehetőségét, hogy követhessük a nyugati mintákat és részben vagy teljességében átvegyük a fejlettebb régiók vállalatvezetési mintáit. E jelenségnek tudható be, hogy az évek során egyre inkább nőtt a fent említett környezeti beszámolók száma. A nemzetközi gyakorlathoz hasonlóan Magyarországon is átalakulóban van ezen beszámolók rendszere, a környezeti jelentések szerepét egyre inkább átveszik a fenntarthatósági jelentések. A fenntarthatósági vagy másképpen CSR jelentések már a hazai vállalatok társadalmi felelősségvállalására is felhívják a fi-

³² <http://www.ugyvezeto.hu/cikk/48885/a-kkv-szazalekat?wa=eugy0821h>, letöltve: 2009. október. 10

gyelmet. Lehetőleg újabb és újabb környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi célokat tűznek ki, hogy javítsák teljesítményüket, és megközelítsék a fenntartható fejlődés optimális szintjét. Az is fontos azonban, hogy időnként megálljanak, és áttekintsék mindazt, amit eddig sikerült elérniük, ezáltal a nyilvánosságuknak is megmutatva eredményeiket.

A hazai vállalatok jelentéskészítését a KÖVET Egyesület a Fenntartható Gazdálkodásért kíséri figyelemmel és igyekszik ezt segíteni. A szervezet 1995 októberében alakult Környezettudatos Vállalatirányítási Egyesület néven, interneten hozzáférhető nyilvántartása 87 vállalat 268 jelentését sorolja fel, melyek mindegyike nyilvános, így könnyen megszerezhető a jelentéseket kiadó vállalatoktól.³³

Jelentések alakulása Magyarországon

7. ábra: A környezetvédelmi jelentések alakulása Magyarországon (Forrás: Követ nyilvántartás)

Ahogy az ábrán is látható az 1996-os évre vonatkozóan csak a Tiszai Vegyi Kombinát Rt. (TVK Rt.) adott ki környezeti jelentést, ez a szám 2008-ra 41-re növekedett, azonban ennek formája jelentős átalakuláson ment át az elmúlt évek folyamán. 2001-től megjelentek a fenntarthatósági jelentések, melyek folyamatosan szorították ki a korábban egyre terjedő kör-

³³ <http://www.kovet.hu/view/main/160.html>, Letöltve: 2009. október 23.

nyezeti jelentéseket. A 2007-es év hozta a következő nagy fordulatot, amikor is megjelent a Braun&Partners Good CSR programja.³⁴

A környezeti beszámolókat kiadó magyar vállalatok főként az olaj- és gáziparból, a vegyiparból, gépjárműgyártásból, papíriparból, energiagyártásból és élelmiszeriparból kerülnek ki. Közös jellemzőiknek tekinthetjük a nagyvállalati kört (500 fő vagy afelett) és a többségi külföldi tulajdonosi részarányt. A jelentést készítők között jónéhány tőzsdei vállalat is található. Legtöbbjüknél már létezik vagy kiépülés alatt áll a környezetközpontú irányítási rendszer.

Összevetve a külföldi jelentésekkel a magyar beszámolók a nemzetközi színvonalnak megfelelően kerülnek összeállításra. A témakörök és a számszerű információk is eleget tesznek az előírt követelményeknek. Bár a pénzügyi mutatószámok megjelenítése nem kötelező, több magyar jelentésben is megtaláljuk őket.³⁵

A magyarországi általános környezeti beszámolókról adott képből már kitűnik, hogy a gazdaság oly nagy súllyal bíró szereplője, a kkv szektor elenyésző környezeti jelentés kiadásával büszkélkedhet. Azonban a szektor versenyképességének biztosítása és erősítése céljából, valamint a jelen gazdasági helyzet nyomásaként egyre inkább oda kell figyelni a kis- és középvállalatoknak is az őket körülvevő környezetre. Ugyanakkor a magyar társadalom is lassan ugyan, de érik arra, hogy a gazdasági, társadalmi, környezeti terheléseket mérsékelni kívánja. E hármas motívum hívja elő a kkv szektorban életre keltett környezeti és fenntarthatósági jelentéseket, melyek elterjedése várhatóan még egy hosszú folyamatot ölel fel.

5.2. A Zöld Béka Díj

A környezeti jelentések elterjedését hivatott elősegíteni azoknak a díjaknak a megalapítása, amelyek a legjobb jelentést készítő cégek munkáját hivatottak elismerni. E díjak ösztönzik arra a jelentést készítőket, hogy a megfelelő formában és logikai vonalon készítsék el fenntarthatósági jelentéseiket. A

³⁴ www.kovet.hu/view/main/160.html, letöltve: folyamatosan frissítjük

³⁵ Kósi-Valkó: 2008, 192. oldal

díjak elnyerése presztízs értékű az adott vállalkozás számára, egyfajta hitelesítést jelent a társadalom, a cég stakeholderei irányában a beszámoló minősítéseként.

Ezek közül a díjak közül Magyarországon kiemelkedik a 2001-ben létrehozott Közép-európai Környezeti Jelentés Díj – népszerűbb nevén a Zöld Béka Díj³⁶ –, melynek az Európai Fenntarthatósági Jelentés Díj (European Sustainability Reporting Award) szolgált alapjául. Célja, hogy a régió vállalatainak éves beszámolója ne csak a társaság üzletmenetének pénzügyi vonatkozásaira korlátozódjon. A díjra bármely olyan Közép-Európában bejegyzett vállalat pályázhat, amely éves jelentése részeként vagy különálló környezeti vagy fenntarthatósági jelentésben mutatja be környezeti teljesítményét.

Az idei, azaz 2009. évi Zöld Béka Díj nyertese a győri AUDI Motor Hungaria Kft. lett, 2. helyen a Magyar Telekom Távközlési Nyrt. végzett, míg a 3. helyezést a Coloplast Hungary szerezte meg a szakértők bírálata alapján.³⁷

5.3. Vállalatok környezeti érdemrendje³⁸

Tóth Gergely 2003-ban megjelent cikkében a szervezeteket különböző fokozattal minősíti az alapján, hogy milyen szinten állnak a fenntartható vállalati gondolkodás területén. Az általa felvázolt 6 lépcsőfok hiteles, mégis egyszerű, kívülállók számára is könnyen értelmezhető formában mutatja be az egyes fokozatok közötti eltéréseket, amelyek során jelentős fejlődésnek lehetünk tanúi a környezetileg abszolút érdektelen vállalattól a fenntartható felé. A vasfokozat a cégek számára követelmény, a bronzfokozatra jutók már elismerésre tarthatnak igényt, az ezüst vagy aranyfokozaton lévők pedig kifejezetten tiszteletre méltók, fenntarthatónak azonban csak a gyémánt besorolású vállalatok tekinthetők.

Magyarországon a környezeti elhivatottságban élenjáró vállalatok is legfeljebb ezüsthelyezéssel rendelkeznek. A továbblépéshez az egyes szervezeteknek még hosszú utat kell bejárniuk, amely nagy elszántságot igényel ahhoz, hogy idővel valóban felelős vállalattá válhassanak.

³⁶ http://www.deloitte.com/view/hu_HU/hu/szolgaltatsok/vallalatikockazatkezesiszolgaltatasok/kornyezetvedelmiszolgaltatasok/article/46e73d8cc15f2210VgnVCM200000bb42f00aRCRD.htm, letöltve: 2009. október 23.

³⁷ http://www.greenfo.hu/hirek/hirek_item.php?hir=22722/, letöltve: 2009. október 30.

³⁸ Tóth Gergely, 2003

Vállalatok környezeti érdemrendje	A környezetvédelem...	Jellemzők
Mások érdeke, akiket nem szeretünk	...érintetlen: ÓLOMFOKOZAT "Mi nem szennyezzük. Hagyjanak békén."	Az előírásokat sem ismerik, elzárkóznak. Az ágazathoz viszonyítva: lemaradó, elégtelen.
	...kötelező: VASFOKOZAT "Minden szabályt betartunk. Sokat költünk ám rá."	Az előírásokat részben betartják, vagy büntetést fizetnek. Csővégi megoldások. Az ágazathoz viszonyítva: kielégítő, közepes.
A mi érdekünk	...piaci kényszer: BRONZFOKOZAT "Ez ma már a partnerek és a tulajdonosok elvárása, piaci trend. Mi megfelelünk."	Az előírásokat többnyire betartják, vagy büntetést fizetnek. Cső végi megoldások. Esetenként tanúsított, de lanya környezetköz-pontú irányítási rendszer; más, iparági elvárás-nak számító eszközöket viszont alkalmaznak. Esetleges külső kommunikáció. Az ágazathoz viszonyítva: jó.
	...megtakarítás: EZÜSTFOKOZAT "Csökkentjük a kockázato-kat, megtakarítunk, hatéko-nyabban működünk."	Az előírásokat betartják. Tisztább termelés, energiahatékonyság, más megelőző módszerek. Élettel ISO 14001, környezeti teljesítményér-tékelés és más eszközök használata. A termék életciklus szemlélete. Működik a külső kommunikáció. Az ágazathoz viszonyítva: kiemelkedő.
	...piaci lehetőség: ARANYFOKOZAT "Új piacokra jutunk be, fo-gyasztói csoportokat hódí-tunk meg. Jövőnk ígéretes területe."	Mint az ezüsfokozat, de középpontban állnak a környezetbarát termékek, szolgáltatások. Erőteljesebb, stratégiai jelentőségű és valóban kétoldalú külső környezeti kommunikáció. Az ágazathoz viszonyítva: élenjáró.
Mások érdeke, akiket szeretünk	...unokáink és a Föld értéke: GYÉMÁNTFOKOZAT "Vállalatunk érték alapú. Célunk a közösség szolgálá-ta, a nyereség csak ennek eszköze. Jót akarunk tenni a világgal."	Mint az aranyfokozat, de a középpontban az értékek állnak. Új, környezettudatos vállalatirányítási eszkö-zöket fejlesztenek ki a cégnél. A környezetvédelem mellé a társadalmi fele-lősség és a helyi gazdaság iránti felelősség is felzárkózik - tetteikkel alátámasztva. A cég fenntarthatóság érdekében befolyásolja a gazdasági környezetet. Nemcsak az ágazatban, de bármely vállalathoz viszonyítva élenjáró. "Ritka, mint a fehér holló."

3. Táblázat: A vállalatok környezeti érdemrendje (Forrás: Tóth Gergely, 2003)

6. Dávid és Góliát avagy egy kisvállalat nagy harca

A nagyvállalatok egyre inkább foglalkoznak a környezet védelmének kérdésével, a fenntartható fejlődés kihívásaival. Fenntarthatósági jelentések ugyan egyre nagyobb számban születnek meg, a kis- és középvállalati szektorban a szektor méreteihez és súlyához képest azonban csak kisszámú jelentéssel találkozhatunk.

Miben rejlik a fő ok, amiért a kkv szektor szereplői még csak most kezdik ízelgetni a beszámolók fontosságát és előnyeit? Többek között erre a kérdésre is választ keresve vizsgálunk egy mondhatni hagyományosan fenntartható jelentést készítő vállalatot és egy frissen beszámolót készítő céget, 2008-as fenntarthatósági jelentésüket alapul véve.

A fentiek ismeretében a környezetvédelem mellett kiálló, és a fenntartható fejlődésért elkötelezett Magyar Telekom nagyvállalatot választottuk ki vizsgálódásunk egyik főszereplőjeként, és egy szintén szolgáltató szervezetet a kkv szektorból, a Goodwill PR Kommunikációs Ügynökséget.

A Magyar Telekom Nyrt. Magyarország vezető mobiltávközlési és internetszolgáltatója. A tercier, azaz szolgáltató szektorban működő vállalat nagy hangsúlyt fektet arra, hogy eddigi pozícióját megtartva fenntarthatósági szerepe mind az ügyfelek, befektetők számára mind pedig munkatársainak egyre inkább láthatóvá váljék. A vállalatcsoportot már tevékenységi köre is afelé tendálja, hogy legyen jövőorientált, innovatív és jól adaptálja a környezetében lévő jelenségeket, változásokat. Így fő célkitűzései közé tartozik, hogy a hosszú távú és fenntartható gazdasági fejlődést segítse elő minden szolgáltatási területén a kor igényeinek megfelelően. A megvalósítás és az arra való törekvés sikerességét számos díjjal jutalmazta már a hazai és nemzetközi szakma is. Példának okáért 2009-ben a SAM (Sustainable Asset Management) Fenntarthatósági Évkönyv ezüst kategóriával értékelte, 2006-ban, 2007-ben és 2008-ban is első helyre került az Accountability Rating Hungary elszámoltathatósági rangsorán, és ugyanebben az évben kapta meg a Családbarát Munkahely Díját is nagyvállalati kategóriában. A 2008-as és 2009-es évben is a Zöld Béka Díj második helyezettje lett, további elnyert díjait hosszasan sorolhatnánk tovább.³⁹

A kis-és középvállalati szektorban működő vállalatunk idén, 2009-ben adott ki elsőként fenntarthatósági jelentést kuriózumként a gazdasági helyszínen. A Goodwill PR Kom-

³⁹ <http://www.telekom.hu/rolunk/>, letöltve: 2009. október. 25.

munikációs Ügynökség szintén környezettudatos gazdálkodására akarja ezen jelentéssel felhívni a figyelmet, tudatosabbá téve ezzel a jelentésben megfogalmazottakat, ugyanakkor egyfajta keretet is adva a takarékos, költséghatékony megoldásaiknak a mindennapi szellemiségüknek megfelelően.

Dolgozatunk két főszereplőjének hasonlóságainak és különbségeinek boncolgatását a Deloitte 2009-es Közép-európai Környezeti Jelentés Díjának bírálati szempontjaihoz igazítottuk, kutakodva a magyarországi szakmai körökben elismert Díjnak való lehetséges megfelelésnek mind a nagyvállalati, mind pedig a kkv szektorban.

A bírálati szempontok két csoportra oszlanak:⁴⁰

❖ Tartalom (50%)

- Szervezeti profil
- Jelentés hatásköre, elérhetősége
- Indikátorok
- Teljesítmény
- Jövőre vonatkozó elképzelés, fejlesztési terv

❖ Jelentési alapelvek (50%)

- Alkalmazhatóság (érvényesség) és teljesség
- Megbízhatóság és ellenőrizhetőség
- Összehasonlíthatóság és időszerűség
- Elkötelezettség, egyértelműség, összhatás

Az indikátorok számát és használatát, vagyis a Zöld Béka Díj egyik tartalmi bírálati szempontját kiemelt fontosságúnak tekintjük, így összehasonlításunk alapját a Let's Report-ban szereplő indikátorok adják, ezt egészítettük ki a vizsgálódásunkhoz még szükséges releváns GRI G3-ban megjelenő viszonyszámokkal. A bírálati szempontok leírása a következőképp határozza meg a jelentésben szereplő indikátorokat: viszonyítási pontokhoz (gazdasági

⁴⁰ www.deloitte.com, letöltve: 2009. október 23.

és/vagy társadalmi és/vagy környezetvédelmi benchmark) mért teljesítmény, előző évek teljesítménye, célkitűzések, iparági normák.

Természetesen emellett a további bírálati szempontokat is továbbbrazletezve elemezzük, ez azonban csak az indikátorok analízise után történik meg.

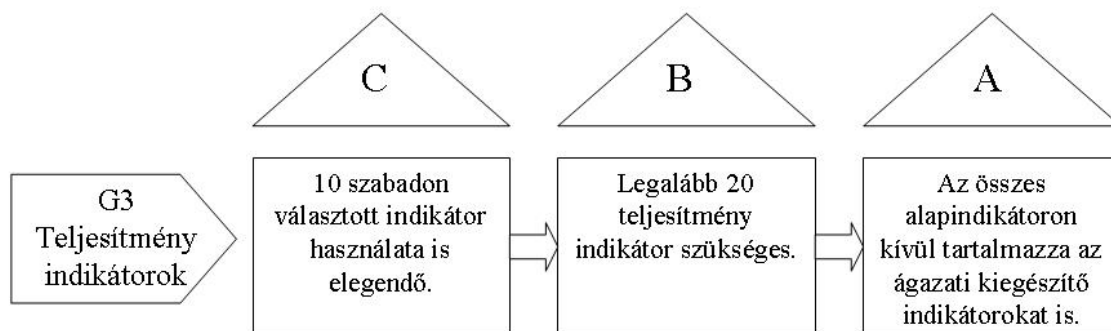
Választásunk azért esett éppen az indikátorokra, mint kulcsfontosságú tényezőkre a fenntarthatósági jelentések kapcsán, mert számuk, megjelenési formájuk és mélységük jól tudják tükrözni a beszámolók minősítésének okait.

A vizsgálódásunk fő kérdései:

- kis vállalat szerezhethet „A” minősítést?
- a minősítési szint mutatja az adott vállalkozás környezet és társadalom iránti elkötelezettségét?
- mely tulajdonságok a GRI keretrendszer korlátai?

Az alábbi 8. ábra is jól mutatja, hogy a fenntarthatósági jelentések minősítésénél az elvárt indikátorok száma az egyre jobb minősítés felé haladva növekszik és bővül a körük. A „C” minősítés eléréséhez az egyes szervezeteknek 10 indikátort kell megvizsgálniuk, melyek a környezeti teljesítmény indikátorok (Environmental), a gazdasági teljesítmény indikátorok (Economic) illetve a társadalmi teljesítmény indikátorok (Social) közül kerülnek ki. Ezek kiválasztása a cégek önkéntes döntési folyamata annak alapján, hogy mely jelzőszámok illeszkednek leginkább a cég profiljához, tevékenységéhez illetve stratégiájához. Amennyiben a vállalatok nem 10, hanem 20 indikátort vizsgálnak meg jelentésükben, úgy már a „B” minősítést érhetik el, azonban a társadalmi teljesítmény indikátoroknál mindegyik kategórián belül kell elemzéseket végezni (Human rights, Labor, Society, Product Responsibility). Az „A” minősítéshez a vállalatoknak az iparág specifikus indikátorokkal is ki kell egészíteniük beszámolójukat. Ahhoz, hogy egy vállalat minősítése mellé „+” jelölést szerezzon, külső szakértő általi tanúsítás szükséges.⁴¹

⁴¹ www.globalreporting.org

8. ábra: Az egyes minősítési szintekhez szükséges teljesítmény indikátorok

6.1. A GRI indikátorok labirintusában

A két vizsgált fenntarthatósági jelentésben megjelenő indikátorszámok mennyiségében már szemmel láthatóan nagy különbség figyelhető meg, ez azonban egyértelmű abból kifolyólag, hogy az egyik vállalat „A”, míg a másik „C” típusú jelentés elkészítését tűzte ki célul. Ahogy már korábban említettük, „C” minősítés megszerzéséhez egy szervezetnek minimálisan 10 indikátort kell szerepeltetnie jelentésében, addig az „A” minősítésnek már a kötelezően előírt 20 indikátor mellett iparág specifikus jelzőszámokat is fel kell sorakoztatnia.

GRI indikátorok (fenntarthatósági jelentés - 2008)			
GRI szekciók	Magyar Telekom Nyrt.	Goodwill PR Bt.	Maximális indikátorszám
Gazdasági teljesítmény indikátorok	7	1	9
Környezeti teljesítmény indikátorok	25	5	30
Társadalmi teljesítmény indikátorok	33	4	40
Iparág specifikus indikátorok	23	0	23
<i>Összesen</i>	88	10	102

4. Táblázat: GRI indikátorok a vizsgált jelentésekben (Felhasznált adatok: GRI Telecommunications Sector Supplement 2002, G3 Content Index 2009)

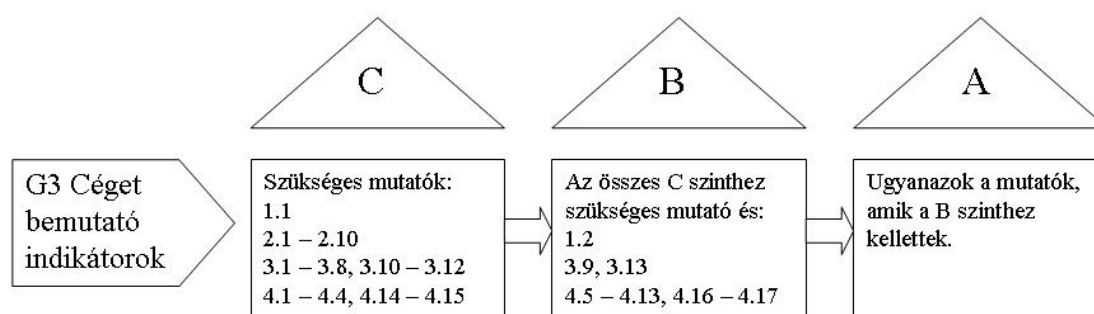
A 4. táblázat is jól mutatja, hogy mikrovállalkozásunk a kötelező indikátorszámot teljesítette, azaz összesen 10 mutatót értékelt, azonban ezek bemutatásánál is lehetőségeihez mérten a teljességre törekedett. A Magyar Telekom az összes számára számbavehető indikátort elemzés alá vetette, így nem csak a kötelezettségeinek tett eleget, hanem ezzel is bizonyítani igyekezett a társadalom és a környezet iránti elhivatottságát.

Ha kategóriánként is megnézzük a maximális indikátorszámokat, és összevetjük a megvizsgált mutatókkal a fentiekhez hasonló megállapítást tehetünk. A Goodwill PR Bt. a

maga számára leginkább hasznosítható, legkifejezőbb jelzőszámokat választotta. A gazdasági indikátorok közül egy mutatót talált relevánsnak működése bemutatásához, míg környezeti és társadalmi indikátorokból közel hasonló számút választott ki. Ezzel is megerősítve feltevé-
sünket, hogy a fenntarthatósági jelentés készítésében az optimális megoldásra törekedett, va-
gyis a környezetre és társadalomra gyakorolt hatását kívánta elsősorban bemutatni.

A Magyar Telekomnál a kategóriánkénti elemzés során a fő különbség abban mutat-
kozik meg, hogy ebben az esetben prioritásként nem emelhetők ki nála a társadalmi és kör-
nyezeti indikátorok, a gazdasági mutatók szintén közel állnak a lehetséges maximális indiká-
torszinthez. E megfigyelés magyarázható azzal, hogy a cég méreteiből adódóan és a társadal-
mi és szakmai elvárásoknak megfelelően a szervezetnek már teljeskörű leírás szükséges a
beszámoló elkészítéséhez.

A minősítések megszerzéséhez azonban nemcsak a teljesítmény indikátorok száma
meghatározó. Eleget kell tenni a vállalati profilt bemutató, leíró követelményeknek, illetve
„A” és „B” szint esetében a vezetői szemléletben történő prezentálása is szükséges a fentebb
említett elemeknek. „C” minősítésnél bizonyos „engedményeket” kaphat az adott vállalat a
céget bemutató indexekhez kapcsolódóan, így például nem szükséges részletezni az igazgató-
tanács működését vagy az érintettek bevonásának egyes részeit.

9. ábra: Az egyes minősítési szintekhez szükséges indikátorok

Esetünkben a Magyar Telekom természetesen az alapadatokon kívül (1.1; 2.1-2.10; 3.1-3.8; 3.10-3.12; 4.1-4.4; 4.14-4.15) megadta a „B”-hez megkívánt további adatokat is, így kifejtette az 1.2; 3.9; 3.13; 4.5-4.13 és a 4.16-4.17-es indikátorokat is. Tehát teljességében beszámolt a következő GRI szekciókról: stratégia és analízis; szervezeti profil; a jelentés pa-
raméterei és az irányítás, kötelezettségvállalás, kötelezettségek részlegéről. A jelentés para-
métereit a következő tényezők alkotják: a jelentés profilja, a jelentés kiterjedési köre és hatá-

rai, GRI tartalmi index és a tanúsítás. Az irányítás, kötelezettségvállalás és kötelezettségek gyűjtőcsoportja alá az irányítás bemutatása, a külső kezdeményezések iránti elkötelezettség és az érintettek bevonása tartozik.

KKV szektorban tevékenykedő vállalkozásunk, a Goodwill PR Bt. nem csak az alapkövetelményeknek tett eleget, hanem – ahol lehetősége volt – bemutatott más indexeket is, így például megadta az adatmérési technikákat és számításainak alapjait. A „C” szint kérte olyan indikátorok feltüntetését is, mely a Goodwill PR Bt. számára nem releváns, ezeket a GRI indexek összesítő táblázatában fel is tüntette.

A Zöld Béka Díj bírálati szempontjai ugyan alkalmazkodnak a GRI Útmutató felépítéséhez, azonban néhány pontra különös hangsúlyt helyez, így mindkét vizsgált vállalat ezt is figyelembe véve építette fel fenntarthatósági jelentését.

Az általános profilt és a szervezeti jellemzőket, valamint az érintetteket és a velük való kapcsolatot illetve ezek sajátosságait jól körülhatárolva mutatja meg mind a Magyar Telekom, mind pedig a Goodwill PR Bt. A jelentés tartalmi követelményeinek is eleget tesznek a Díj előírásait tekintve, kapcsolattartókat és további tájékoztatói lehetőségeket is megadnak a szervezetek, és a nyilvános elér-

hetőséget is biztosítják a jelentések kapcsán. Figyelemreméltó, hogy erősítve vállalati stratégiájukat a fenntartható fejlődés mentén a cégek jelentései csak elektronikus formában elérhetőek. Papíron nem adták ki, ezzel is nyomatékot adva a környezet iránti elkötelezettségüknek.

Nagyvállalatunk és mikrovállalkozásunk is a tevékenységi körének megfelelő teljesítmény mutatókat választott ki és használt fel elemzése céljából (pl.: papírfogyasztás, vízfogyasztás). A Goodwill PR Bt. első jelentőként nem számolhat be saját múltbéli trendjeinek alakulásáról, azonban összehasonlítást más iparági céggel sem végzett, nem vette figyelembe az összehasonlító elemzés számára elérhető formáit. A Magyar Telekom jelentésében utalt és épített az előző évek beszámolóira, ezek segítségével aktualizálta céljait és ezek eléréséhez szükséges feladatait, eszközeit.

Még ugyanezen fejezetben belüli alpont, vagyis a működés, a termékek és szolgáltatások közvetett hatása az anya-, illetve a leányvállalatra (utóbbi csak a Telekomnál) szintén megjelenik mindkét jelentésben.

Jövőre vonatkozó elképzelés, fejlesztési terv is része a jelentéseknek, és az ezen belüli vezérigazgatói nyilatkozat megerősíti ezek mondanivalóját és jelzi a vezetőség elhivatottságát a fejezet tartalmát illetően.

A Jelentési alapelveknek is igyekeztek megfelelni vizsgált szervezetek, így elsőként az alkalmazhatóságnak és érvényesség elvének kell eleget tenniük, amit teljesítettek is, ha a potenciális érintettek körét nézzük, hiszen a jelentésben szereplő adatok és hatások relevánsak a stakeholderek szemszögéből nézve.

Következő kérdés, hogy megbízhatóak-e és ellenőrizhetőek-e a jelentések. Így olyan szempontok vizsgálata fontos, mint a leírás valódisága, alapossága, semlegessége, teljessége, és az óvatosság. A fenntarthatósági jelentésük valódiságának jó bizonyítéka lehet a külső fél általi hitelesítés megléte, aminek azonban elkészítése nem kis összegre rúg. Így kkv-s cégünk nem is rendelkezik e tanúsítvánnyal, míg a Telekom ki tudta gazdálkodni a külső kommunikációra fordított büdzséjéből a tanúsíttatást. A fenti megbízhatóságot támogató elemek közül az alaposságot érdemes még kiemelni, mint kulcsfontosságú tényezőt. A Magyar Telekom alaposságának egyik ékes bizonyítéka lehet jelentésének terjedelme. Azonban kérdés, hogy a relatíve nagy terjedelem az alaposságot vagy szörszálhasogatást szolgálja-e. A Goodwill PR Bt-nél külső szemlélőként feltételezhető a jelentést elemezve, hogy az alaposság esetükben is fenn áll, lehetőségeikhez és méreteikhez igazítva a beszámolójukat.

Újabb szempont az összehasonlíthatóság és az időszerűség nagyító alá vétele. Tartalmilag és formailag mindkét jelentés következetes, a Telekom így könnyen tudja előző éves jelentéseivel összevetni idei számadását és céljait. A Goodwill PR Bt-nek, mint első jelentőnek pedig jelen anyaga jó alapot adhat a majdani összehasonlításokhoz. Ugyanakkor az érintettek számára is lehetővé teszik, hogy más cégek hasonló adataival összevessék a beszámolókat. Olyan adatokat és jelenségeket írnak le jelentésükben, melyek a fenntartható fejlődés sarokkövei.

A jelentést egészében vizsgáló és bíráló szempontok az elkötelezettség mértékét, az egyértelműséget és az összehatást vizsgálják. Kérdés, hogy az érintettek számára érthető-e a jelentés. A válasz erre szintén mindkét beszámoló esetében egyértelmű igen. A leírások és magyarázatok tiszták és világosak. Megjelenítésük s kinézetük esztétikus, illusztrációk és

fotók segítik a megértést. A megjelenő ábrák és táblázatok használata is az előbbit szolgálják, ugyanakkor ezek áttekinthetőek és magától értetődőek. A Goodwill PR Bt fenntarthatósági jelentésének már csak rövidebb voltából adódóan is könnyebb a navigálás, a Magyar Telekom esetében azonban a nagyobb terjedelem maga után kívánná az eligazodást megkönnyítő segédleteket, ez azonban hiányzik a jelentés eszköztárából. Esetenként egy-egy konkrét mutató és adat megtalálása így nehézségekbe ütközhet.

A Zöld Béka Díj Bírálati rendszerében nagy szerepet kap a szén-dioxid kibocsátásának csökkentéséért tett erőfeszítés, ezeket akár plusz ponttal is értékelhetik a bírálók. A Magyar Telekom igyekszik különböző programjaival a leginkább redukálni a szén-dioxid kibocsátását. Így Európában az elsők között üzembe helyezték az első magyarországi

PEM (Proton Exchange Membran) cellát, azaz hidrogénnel működő bázisállomást, e technológia legfőbb vonása, hogy kémiai úton alakítja át és tárolja a villamosenergiát. A legkorszerűbb technológia és további környezetbarát megoldások kombinált alkalmazásával teljes mértékben „zöld” bázisállomások telepíthetők, azaz kiválthatók a dízelgenerátorok, az akkumulátorok és a klímaberendezések, csökkentve ezzel az energiafelhasználást és a szén-dioxid-kibocsátást is. A PEM cellával és a szélenergiával olyan körfolyamat valósítható meg, amelyvel az energiafelhasználás teljes mértékben „zöld”, azaz szén-dioxid-mentes lesz. A korszerű technika bevezetése és használata szükséges is a vállalatnak, hiszen az előző évhez képest a direkt energiafelhasználásból eredő CO₂ kibocsátás 6,3%-kal, míg az indirekt energiafelhasználásból eredő 6,6%-kal növekedett. A Goodwill PR Bt. is igyekszik tenni a globális felmelegedés ellen, ezért ő is odafigyel szén-dioxid kibocsátására. Kihhasználják az iroda fekvéséből adódó előnyöket, mégpedig a napfényes, természetes világítást, és azt, hogy a zöld növények segítséget jelentenek a CO₂ megkötésében, és az egészségesebb irodai klíma kialakításában. Emellett minden esetben kikapcsolják nem használt irodai berendezéseiket és új eszközök beszerzésénél pedig energiatakarékos eszközök vásárlására törekszenek.

Az 5. Táblázatban pedig látható a különböző környezeti adatokhoz kapcsolódó CO₂ kibocsátás.

6.2. Indikátorok a két vizsgált vállalatnál

A **gazdasági indikátorok** között olyan mutatószámok szerepelnek, amelyek egy Goodwill PR Bt. méretű kkv számára nehezen megfoghatóak. Ebből is következik, hogy ezek közül csupán egyet, az EC4-es államtól kapott jelentős pénzügyi támogatás összegét jeleníti meg beszámolójában: a cég nem kapott ilyen jellegű segítséget 2008-ban. Viszont a Magyar Telekom esetében 750 millió Ft-ot tesz ki az ide tartozó adókedvezményeknek, adóelőnyöknek a mértéke, amelyeket a beruházások, az adományok és a K+F tevékenységnek köszönhetően kapott a vállalat az államtól.

A **környezeti indikátorok** a szervezetek környezeti teljesítményét hivatottak bemutatni, legfontosabb feladatuk a többi indikátorhoz hasonlóan a szervezet érintett feleinek tájékoztatása. Mikrovállalkozásunk ebből a kategóriából választotta ki a legtöbb mutatószámot, az elérhető 30-ból 5-öt megvizsgált. Találkozhatunk itt a felhasznált anyagok mutatóival (EN1), például a papírfogyasztás során éves szinten 600 kg megtakarítást jelent a vállalatnak, hogy levelezését kizárólag elektronikus formában végzi. Az ezen felül felhasznált papírnak 10%-át forgatja vissza a cég (EN2). A közvetlen energiafelhasználás forrásai (EN3) az elektromos áram és a gázfogyasztás, új eszközök beszerzésénél kiemelt fontosságúnak tartják az energiatakarékos berendezések vásárlását ezen a területen. A cégnél az üvegházhatású széndioxid kibocsátása (EN16) a „Thegreenoffice” irodai kalkulátorral számítva 9,9 tonna, mely megközelítőleg egyenlő az 5. táblázatban szereplő adatok összegével. A Goodwill PR Bt. jelentésében szolgáltatásainak környezeti hatásának mérséklésére tett intézkedéseit (EN26) említi meg, ennek érdekében az energiafogyasztását igyekszik csökkenteni, valamint a jövőben környezetbarát tisztítószeres használatára való áttérést tervezi.

Főbb környezeti adatok (2008 évre)	Felhasznált mennyiség	Becsült CO ₂ kibocsátás (kg)
Papírfogyasztás (A4)	15 csomag, 45 kg (10% visszaforgatás)	40,5
Tintapatron	10 db	-
Vízfogyasztás	25 m ³	30
Világítás	1200 kWh	1404
Fűtés (gáz)	4618 kWh	
Megtett km-ek száma	43687 km	6553

5. Táblázat: Néhány környezeti indikátor a Goodwill PR Bt.-nél (Forrás: Goodwill PR Bt. jelentése 2008)

A Magyar Telekom szintén megvizsgálta ezeket a mutatószámokat fenntarthatósági jelentésében, kiegészítve az összes alap környezeti teljesítmény indikátorral, egy-két kiegészítő indikátort hagyott csak figyelmen kívül, melyek a vállalatcsoport tevékenysége során nem

relevánsak a vizsgálódások szempontjából. Azonban ezen jelzőszámok megtalálását a szövegben nehezíti az a tény, hogy a GRI tartalommutatóban a Magyar Telekom (a Goodwill PR Bt-hez hasonlóan) nem szerepeltet oldalszámokat, csak fejezetcímekkel jelzi az egyes elemek elhelyezkedését. A mérőszámok széleskörű alkalmazása megkövetelné ezek konkrétabb helyzetének megjelölését a szövegben, ami a jelentés tanúsítását végző cég, a Braun&Partners szerint az egyértelműség rovására megy, az értékelés során figyelembe vették ezt a tényezőt is és emiatt kevesebb pontot kapott a tanúsítás folyamatában.

Főbb környezeti adatok	Felhasznált mennyiség	Becsült CO ₂ kibocsátás
Papírfelhasználás	-18,8%	+6,3%
Újrahasznosított papír használati aránya	+11,5%	
Kommunális hulladék	-9,4%	
Elektromos energia-fogyasztás	+6,6%	
Földgáz-fogyasztás	+11,6%	
Gépjárművek üzemanyag fogyasztása	+7,0%	

6. Táblázat: A Magyar Telekom környezeti teljesítményének változása 2007-ről 2008-ra (Forrás: Magyar Telekom fenntarthatósági jelentése 2008. 57.p)

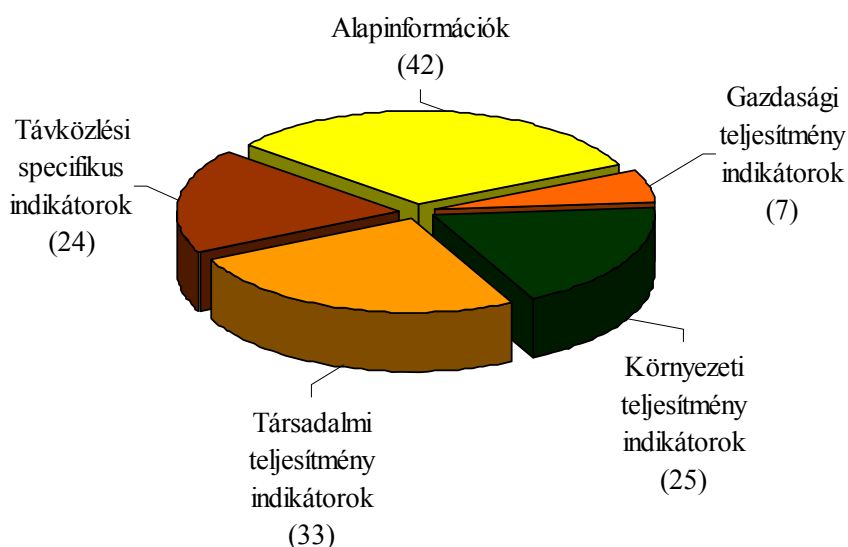
A Magyar Telekom egy egész fejezetet szentel a környezeti teljesítmény indikátorok bemutatására, 17 oldalon keresztül kifejtve jelzi ezek fontosságát a jelentésben. Annak köszönhetően, hogy nem ez az első fenntarthatósági jelentése a vállalatnak, így nem az abszolút értékek dominálnak, hanem fontos szerepet kap az időbeli fejlődést kifejező %-os viszonyszámok alkalmazása is. A környezetterhelés következő 3 évre tervezett csökkentése különösen a papírfelhasználás területén volt jelentős, a tervezett 20%-os csökkentést már az első évben sikerült 94%-osan teljesíteni, így a következő két évben már elegendő szinten tartani az eddigi eredményeket és minimális megszorításokat kell csak bevezetni.

A **társadalmi teljesítmény indikátorok** 4 csoportra oszthatók: LA (=munkaügyi gyakorlat és tisztességes munkakörülmények), HR (=emberi jogok), SO (=társadalmi teljesítmény), PR (=kapcsolatok). A vizsgálható maximális 40 mutatószám közül, ahogy azt egy korábbi táblázat is mutatja, a Goodwill PR Bt. ezek közül mindössze 4 indikátort választott ki bemutatás céljára, míg a Magyar Telekom ezt tartotta a legjelentősebb területnek, 33 jelzőszámot vetett elemzés alá jelentésében. Az alkalmazottak száma és a foglalkoztatás típusa (LA1) illetve a munkaerő fluktuációja (LA2) mindkét beszámolóban szerepel. Míg mikrovállalkozásunknál 2 főt foglalkoztatnak teljes időben és nem történt változás a létszámban az előző évhez képest, addig a Telekomnál 8 órás foglalkoztatásra átszámítva 10.439 fő az alkalmazottak száma, a teljes fluktuáció pedig 18,7%-os volt 2008-ban.

HR indikátorokkal ugyan a Goodwill PR Bt-nél nem találkozhatunk, ennek ellenére elmondhatjuk, hogy a Magyar Telekom-hoz hasonlóan megvetik a gyermekmunka és a kényszermunka alkalmazását, a munkaviszony létesítéséhez szükséges minimális életkort betartják, új munkaerő felvételekor kerülnek a hátrányos megkülönböztetést, alkalmazottaik számára megfelelő munkakörülményeket teremtenek.

A társadalmi mutatók közül kkv vállalkozásunk a helyi közösségre gyakorolt hatásait (SO1) vizsgálta meg, melyben nagy szerepet játszik a cégvezető Mészáros Gábornak a Győr-Moson-Sopron Megyei Kereskedelmi és Iparkamara tevékenységében végzett aktív szerepvállalása, melyért 2008 decemberében Ezüstérmes adományoztak számára. A cég jó kapcsolatot tart fenn a helyi felső- és középfokú oktatási intézményekkel. A Magyar Telekom esetén szintén számos eredményt mutathatunk fel, ilyen például a Telekom Internet Akadémia is, melynek ingyenes előadásain 2008-ban már 16.500 ember vett részt.

A PR kategóriából a vevői elégedettség elérését célzó gyakorlatok, mérések (PR5K) hasonlíthatóak össze a két jelentésben. A Goodwill PR Kommunikációs Ügynökség tevékenységi köréből adódik, hogy ezt a kategóriát is elemezte annak ellenére, hogy egy „C” minősítésű jelentés készítéséhez nem lett volna kötelező számára ennek vizsgálata. Kis cégünk kérdőívek segítségével méri ügyfelei elégedettségét, ennek alapján alakítja, fejleszti tovább jelenlegi szolgáltatási körét. A Telekom negyedévente végez ügyfél-elégedettségi felméréseket, melynek összetett mutatói alapján értékelik a vállalat ügyfelek által érzékelt teljesítményét.

10. ábra: A Magyar Telekom fenntarthatósági jelentésében vizsgált GRI indikátorok száma

A Magyar Telekom jelentésében találkozhatunk iparág specifikus, adott esetben telekommunikáció specifikus teljesítmény indikátorokkal is, melyek a fenntarthatósági jelentések „A” minősítéséhez szükségesek. Ezek vizsgálata a Goodwill PR Bt. esetében nem releváns, így ezek a szempontok nem képezik összehasonlítás alapját.

7. Következtetéseink

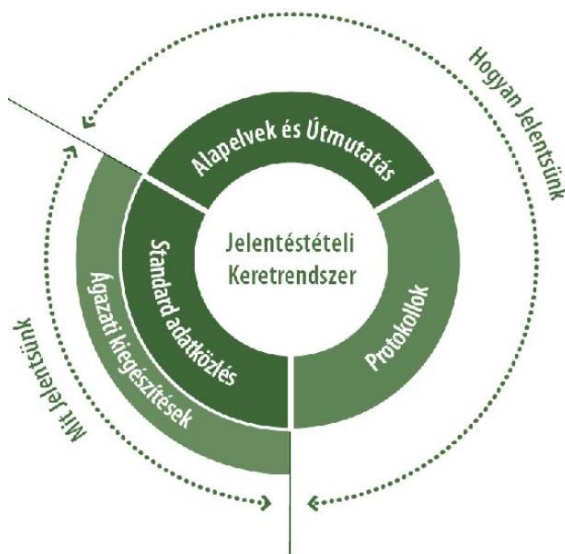
Azokra a fő kérdésekre kerestük a választ, hogy a kis- és középvállalati szektorban miért olyan elenyésző a fenntarthatósági jelentések száma, valamint hogy egy Goodwill PR Bt. méretű cég szerezhette-e „A” minősítést, illetve ha nem, akkor ez azt is jelentené, hogy a mikro és kisvállalkozások kevésbé felelősek? Ugyanakkor kritikus szemmel tanulmányoztuk a GRI keretrendszerét, kerestük ezen útmutató gyenge pontjait és korlátait.

A GRI keretrendszert eredetileg úgy alakították ki, hogy az minden szervezet számára, mérettől, földrajzi elhelyezkedéstől és iparágtól függetlenül alkalmazható legyen. De vizsgálódásunk során azt tapasztaltuk, hogy a méret igenis meghatározó a GRI útmutató megfelelő használatában. Bizonyos vállalati méret fölött nem okozhat gondot az útmutató alkalmazása, de a mikro- és kisvállalatoknak méretükből származó hátrányokkal és korlátokkal kell megküzdeniük.

79 különböző kategóriába sorolt indikátor van, ezek között az eligazodás nehézkes. Emellett az útmutatót kiegészítik a protokollok, melyek részletesen leírják, hogy mit jelentenek bővebben a G3-ban szereplő indikátorok. Ezen kívül beszélhetünk még az iparág specifikus indikátorokról, amelyek még nincsenek kidolgozva minden iparágban. Mivel a Magyar Telekom a telekommunikációs iparágban tevékenykedik, és számára rendelkezésre állnak ennek a területnek a specifikus jelzőszámai, így ezeket is fel tudja használni jelentése készítésekor. A Goodwill PR Bt. azonban nem tud alkalmazni ilyen segédeszközöket, mivel az ő tevékenységi körének megfelelően még nincsenek szektor specifikus indikátorok.

Az útmutató túl sok indikátort kér ahhoz, hogy egy szervezet „A” minősítést szerezhessen, egy kisebb vállalat csak kényszeredett megoldásokat alkalmazhatna, hogy 20 indikátort bemutatthasson a meghatározott felosztás szerint. Az indikátorok leírása hosszúvá és bonyolulttá teheti a jelentést, nehezen emészthetővé válik, ezzel elvesznek az értékes és érdekes információk. Ez azzal magyarázható, hogy a GRI útmutató úgy került kialakításra, hogy minden érintett vagy érdekelt félnek próbál átfogó képet adni a vállalat működéséről, éppen ez lesz az egyik gyenge pontja az alkalmazhatóságnak, hiszen komplikálttá teszi a releváns ada-

tok megtalálását a beszámolóban. A GRI útmutató hiányosságaként említhetjük meg, hogy nem kéri az egyes indikátorok pontos, oldalszámszerű helyének meghatározását a tartalomjegyzékben, csupán a jelzőszámokat tartalmazó fejezetcímek megadását követeli meg.

11. ábra: Jelentéstételi keretrendszer (Forrás: GRI G3 Útmutató)

A korábbi G1 és G2-es rendszer még csak általánosságban fogalmazott a szervezetek környezeti kérdéseit, stratégiáját illetően, azonban a megújított G3 keretrendszer már sokkal átfogóbb képet biztosít az egyes szervezetek számára arról, hogyan is válhatnak valóban felelős vállalattá, mely kérdéseket kell hangsúlyosan kezelniük stratégiaalkotásuk illetve mindennapi működésük során. Amelyik szervezet a stratégia és analízis fejezetcérdéseit is megválaszolja, az már saját magára is vonatkoztathatja környezetének hatásait, kockázatait, lehetőségeit és az ezzel kapcsolatos stratégiáját. Tehát az útmutató harmadik generációja már testreszabottabb megoldásokat kínál a vállalatok számára, azonban még mindig helyet hagy annak, hogy a cégek általánosságban beszélhessenek a fenntarthatóságról, kikerülve saját fenntarthatósági gyakorlatuk mélyreható bemutatását.

Kutakodásunk során arra a következtetésre jutottunk, hogy az „A” illetve „C” minősítés megszerzése nem egyenesen arányos a vállalati felelős gondolkodás mértékével. Mint ahogy Tóth Gergely is Valóban Felelős Vállalat című művében ironikusan megjegyzi: egy vállalatot ma akkor mondanak valóban felelősnek a köztudatban lévő CSR definíciók alapján, mikoris alaptevékenységétől eltérő, úgynevezett szépségtapaszkodat használ, mégpedig szponzorál, zöld PR-ral foglalkozik, amire a szakértők rásütik a CSR jelzőt, vagy például irányítási rendszert működtet és jelentést ad ki, valamint ezekhez a területekhez felelősöket alkalmaz. Kérdés, hogy nincs-e szükség a CSR értelmezésének definíciójára?

Egy olyan mikrovállalkozás, mint a Goodwill PR Bt., aki erőforrásaihoz mérten a maximális energiát fejt ki annak érdekében, hogy igazi zöld vállalattá váljon, nem tekinthető kevésbé felelősnek, mint a dolgozatunkban megvizsgált Magyar Telekom, aki a számára számbavehető összes indikátort elemezte fenntarthatósági jelentésében. Habár környezetvédelmi programjai jóval szélesebb skálát ölelnek fel, viszont a cég méreteit figyelembe véve érthető is, hogy nagyobb mértékben kell figyelnie a környezetre. Az árbevételének mondhatni kis hányadát költi környezeti teljesítménye fenntartására és javítására, ugyanakkor szervezetében külön osztály van kialakítva ennek végrehajtására és ellenőrzésére. Míg kisvállalatunknál a környezettel való törődést minden munkatársuk integrálja feladatkörébe, nincsen erre külön kijelölt ember, hiszen ezt sem az idő-, sem a költséghatékonyság nem engedi meg. Egy kisvállalat számára olyan mértékű megterhelést okozna az „A” szinthez szükséges indikátorok megvizsgálása, melyek költsége meghaladná az erre a célra rendelkezésre álló forrásokat. Vizsgált szervezetünk nem engedheti meg magának, hogy alaptevékenységeitől jelentősen eltérő követelményeknek feleljen meg, hiszen a mindennapi működés biztosítása az elsődleges cél a mai bizonytalan gazdasági helyzetben.

A jelentések végén lévő tanúsításokat, melyek a valódiságot és megbízhatóságot hivatottak tükrözni, külső szakértőkkel kell elvégeztetni, ennek azonban jelentős költségvonzata van az egyes szervezetek számára. Egy-egy beszámoló tanúsíttatása százezres vagy akár több milliós nagyságrendet is elérhet.

Tehát azt mondhatjuk el, hogy a GRI keretrendszer falakba ütközik ott, mikoris ténylegesen el kell mondani egy vállalatról, hogy az valóban felelős vagy nem. A minősítési szintek elérése inkább anyagi kérdés, mintsem az elhivatottság tükré. A GRI generációi egyre jobb formát öltenek, azonban a legújabb nemzedék is még csiszolásra vár.

8. „Lehet-e a jóra várni?”

A GRI útmutatót tanulmányozva és vizsgálódásaink következtetéseit beépítve mutatjuk be lentebb javaslatainkat. Célunk elsősorban az, hogy a kkv szektor szereplői is könnyedén eligazodjanak a fenntarthatósági jelentések útvesztőiben, esélyt kapva arra, hogy megmutathassák környezettudatos tevékenységüket, vagy áttérhessenek a környezettudatos szemléletmódra.

Javasoljuk, hogy legyen kötelező a CSR jelentések éves elkészítése a pénzügyi jelentésekhez hasonlóan. Egy állami szerv feladataiba integrálnánk, vagy egy teljesen új szerveze-

tet hoznánk létre, hogy iparág-specifikusan kijelölje azokat az indikátorokat, amelyeknek mindenképpen szerepelniük kell (például egy főre eső vagy egy pénzegységre jutó formában), természetesen a legjellemzőbbeket kell kiválasztani, a kkv-k szintjén is elérhetőeknek kell lenniük. A fentebb megnevezett szervezetnek szűrőpróbaszerűen ellenőriznie is kell a nyilatkozatok valódiságát. A kötelező jellegből adódóan az el nem készítés vagy a valótlanítás bírságot vonhat maga után. Az eddigi tanúsítási rendszer ekkor érvényét veszti, így a kkv szektor vállalatainak nem kell megküzdenniük azzal a hátránnyal, hogy a fenntarthatósági jelentésük hitelesítése nagy terhet ró költségvetésükre.

Kiemelt helyen szerepeltetjük annak kompenzálását, hogy a GRI útmutatók által készített jelentések és azok minősítései nem jelzik, hogy az adott cég milyen helyet foglal el iparágában a környezetért tenni akarás és környezetszennyezés aspektusában. Javasoljuk a minősítési szintek melletti 10 fokú skála létrehozását és alkalmazását. (1-2: erősen átlagon aluli, 3-4: átlagon aluli, 5: átlagos, 6-7:átlagon felüli, 8-9:erősen átlagon felüli, 10:kiváló) Megteremtésének alapja egy EU-s és/vagy magyarországi adatbázis létrehozása, mely a már kötelezően elkészített jelentések alapján születne meg. Meg kell határozni az egyes indikátorok iparág-specifikus átlagát, benchmarkként. Ugyanakkor szintén az ágazatnak megfelelően súlyt kell adni a különböző jelzőszámoknak, így az adott vállalat az egyes indikátoraira és az egész vállalatra is kap egy számot. Ezzel tehát a vállalat saját magát is elhelyezheti ágazatában, trendeket állíthat fel, a vállalatoknak versenytársaikról is egyfajta információt jelenthet, ugyanakkor a mindenkori aktuális kormányoknak és releváns szerveknek is plusz adalékot adhat egy-egy vállalat vagy iparág sajátosságainak elemzésekor.

Ahhoz azonban, hogy a jelentések ténylegesen elkészüljenek, és ezeknek gyakorlati haszna is optimális legyen, javasoljuk egy kézikönyv elkészítését, mely kifejezetten a kkv-k vállalatainak szól, akiknek nincs pénze tanácsadóra a jelentés elkészítésének elméleti és gyakorlati oldalán. Az eddigi tapasztalatok és a már elkészített jelentések alapján ágazat-specifikusan a legjellemzőbb és legnagyobb problémákra adna röviden közérthető, világos megoldási javaslatokat. Természetesen általános mutatószámokra is fel kell hívni a figyelmet ebben a könyvben, a más vállalatokkal való összehasonlítás megkönnyítése végett. Konkrét példákkal és energia- és vízfogyasztás takarékoságára való ösztönzési formákkal tarkítva adnák ki ezen könyvet. Pl.: az alkalmazottak, munkatársak ösztönzése céljából olyan intézkedést hozni, mely szerint a legutolsó 3 havi valamely közüzemi számla átlagát ki kell hirdetni a dolgozók körében, majd felajánlani, hogy a következő 3 havi díj átlagának és az előzőnek a különbségét (vagy valamely hányadát) prémiumként kiosztják. Ha érezhető a motivációs ösz-

szeg, hosszabb távon is megmaradhat a szemléletváltás, és nem csak a munkahelyre, de az otthoni környezettudatos tettekre is kihathat.

Emellett ha egyre nagyobb számban olvassák a fenntarthatósági jelentéseket a különböző érdekcsoportok, azáltal a beszámolók súlya méginkább nőne, így hívná maga után ez a folyamat azt, hogy ezzel és a lehetséges bírságok kiszabásával a jelentések igazán tükrözzék a valódiságot és az elkötelezettséget. Így tehát célnak kell lennie annak is, hogy egyre többen olvassák ezeket a jelentéseket.

9. Összegzés

Dolgozatunkban a Zöld Béka Díj bírálati szempontjai mentén haladva illetve a GRI indikátorait figyelembe véve vetettünk össze két céget. A nagyvállalatok közül a Magyar Telekom Nyrt-re esett a választásunk, mint a környezetért tenni akaró és elhivatott szervezet, aki már szinte hagyományosan fenntartható jelentést publikál, évről évre a lehető legjobb minősítést vagyis „A+” besorolást szerezve. A kkv szektorból pedig egy elsőjelentő szervezetet választottunk, a Goodwill PR Kommunikációs Ügynökséget, aki kuriózumnak számít fenntarthatósági jelentése készítésével a hasonló méretű szolgáltató vállalatok körében.

Kutakodásaink során felmerülő kérdéseinkre az elemzéseink során kaptunk választ. Bár a haza CSR jelentések száma egyre inkább nő, ezek leginkább a nagyvállalati szektorban figyelhetőek meg, a kkv szektor fenntarthatósági jelentést készítő gyakorlata még gyerekcipőben jár. Ennek nem csak a szektor szereplőinek méretbeli jellemzői szolgálnak okokat, hanem a jelentést készítő elvárások és útmutatók is. Az egyre környezettudatosabb vállalati magatartás és a társadalmi nyomás azonban az egész gazdaságot arra ösztönzik, hogy a lehető legtöbben vállaljanak részt a fenntartható fejlődés biztosításában. Így ösztönző programok és jelentést könnyítő és segítő intézkedések léteznek ugyan, de ezeket a továbbiakban a hazai kis- és középvállalati szektor tulajdonságainak megfelelően kell méretre szabni. Láthattuk, hogy nagyvállalatunk, a Magyar Telekom is ugyanúgy igyekezett minél több információt szolgáltatni tevékenységének hatásairól, úgy a Goodwill PR Bt. is lehetőségeihez mérten próbált meg számot adni környezeti teljesítményéről. Tehát láthatjuk, hogy nem a méret a lényeg a tenni akarás szempontjából, egy vállalat lehet valóban felelős akkor is, ha nincs lehetősége arra, hogy szépségtapaszkodással teli és auditált jelentést adjon ki.

Fontos hangsúlyozni, hogy az emberek fejében a környezettel való összhang és együttműködés ne legyen egyenlő a beszámolók minősítési szintjével. Tennünk kell közösen-

jelentést készítőknak és olvasóknak egyaránt- azért is, hogy a beszámolók egy új generációja jelenhessen meg, kkv-knak és nagyvállalatoknak egyaránt optimális megoldásokat kínálva a társadalmi, környezeti, gazdasági felelősségük szemléltetésére és gyakorlatban való alkalmazására.

...és ne felejtsük, sok kicsi sokra megy!...

10.Melléklet

Kedves Bodor Brigitta!

Kedves Orsós Györgyi!

Köszönetemet szeretném kifejezni a GOODWILL PR és Kommunikációs Ügynökség fenntarthatósági jelentésének vizsgálata és elemzése terén a TDK dolgozatuk elkészítése során kifejtett alapos és pontos munkájukért.

Egyben szeretném meginvitálni Önöket a GOODWILL PR fenntarthatósági jelentésével kapcsolatban 2009 decemberében megtartandó érintetti-kerekasztal beszélgetésre. Bízom benne, hogy részvételükkel, gondolataikkal konstruktívan tudnak hozzájárulni ahhoz, hogy cégünk jelentései egyre pontosabbak legyenek.

Részvételükre számítva,

Üdvözlettel,

Mészáros Gábor
cégvezető

Győr, 2009. november 3.

Irodalomjegyzék

- Dr. Bulla Miklós: Környezetközpontú Irányítási Rendszerek - áttekintő, Győr, 2004
- Csutora Mária – Kerekes Sándor: A környezetbarát vállalatirányítás eszközei, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó, Budapest, 2004.
- Kerekes Sándor – Kindler József (szerk.): Vállalati Környezet-menedzsment, (szerzők: Andrási Mónika, Csutora Mária, Kerekes Sándor, Kindler József, Kovács Eszter, Zsóka Ágnes) Aula, Budapest, 1997.
- Kis Gabriella – Pál Gabriella: Környezetgazdaságtan, Győr, Széchenyi István Egyetem, 2006.
- Kósi Kálmán – Valkó László (szerk.): Környezetmenedzsment, (szerzők: Baranyi Rita, Herczeg Márton, Kósi Kálmán, Torma András, Valkó László) Typotex, Budapest, 2008.
- Kovács Eszter: A környezeti jelentések szerepe a vállalatok környezeti és társadalmi felelősségének előmozdításában. Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástani Doktori Iskola, 2000.
- Ligeti György: CSR Vállalati felelősségvállalás, Kurt Lewin Alapítvány, 2007.
- M&H Communications Intelligence Unit: CSR a magyar beteg, London-Budapest, 2006
- Németh Patrícia: A vállalati környezetvédelmi tevékenység szerepe a versenyképességben, a piaci sikerességben, Doktori (PhD) értekezés, Budapesti Corvinus Egyetem, Gazdálkodástani Doktori Iskola, 2006.
- Tóth Gergely: A Valóban Felelős Vállalat, A fenntarthatatlan fejlődésről, a vállalatok társadalmi felelősségének (CSR) eszközeiről és a mélyebb stratégiai megközelítésről, Környezettudatos Vállalatirányítási Egyesület, Budapest, 2007
- Tóth Gergely: Vállalatok környezeti érdemrendje - A vállalati fenntarthatóság minősítéséről és ennek nehézségeiről, KOVÁSZ VII. évfolyam, 1-2. szám, 2003
- Winter, Georg: Zölden és nyereségesen, Műszaki Könyvkiadó, 1997

Forrásjegyzék

<http://www.braunpartners.hu>

<http://www.corporateregister.com>

<http://www.csrhirlevel.hu>

<http://www.csrhungary.eu>

<http://csr.lap.hu/>

<http://www.csrmatrix.hu>

<http://www.deloitte.com>

<http://www.emas.kvvm.hu>

<http://www.globalreporting.com>

<http://www.goodcsr.com>

<http://www.goodwill-pr.hu>

<http://www.kovet.hu>

<http://www.mindentudas.hu>

<http://www.sustainabilityreporting.eu>

<http://www.telekom.hu>

<http://www.zoldiroda.hu>